Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 10 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 198	Łódź, Niedziela 25 sierpnia 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג, יט מנחם אב תרפ"ט	№ 198

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

א בלוט-באד אין ירושלים

שלאכט צווישען יודען און אראבער

9 יודען, 16 אראבער דערהרגעט. — 107 פערזאן פערוואונדעט. — פאנצער-אויטאס איבער די גאסען פון שטאט.—קריגס-צושטאנד אין ירושלים.—ענגלישע קריגס-שיפען און מיליטער קיין ארץ-ישראל. — די אונרוהען האבען זיך שבת ווידער איבערגע'חזר'ט

אונגעהויערע שפאנונג צווישען דער בעפעלקערונג

ירושלים, 24 (יט"א דרינגענדע דעפעשע צום „נייעם פאלקסבלאט") נעכטען פרייטאג האט אין ירושלים אויסגעבראכען א בלוטיגע שלאכט צווישען יודען און אראבער.

אין די שלאכט, וועלכע האט געדויערט 2 שעה, האבען אנטיילגענומען הונדערטער מענשען פון ביידע צדדים. דער רעזולטאט איז א מורא-דיגער: 9 יודען און 16 אראבער זענען דערהרגעט געווארען, 3 געפינען זיך אין א גוסס'דיגען צושטאנד, 107 פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען. צווישען די פערוואונדעטע געפינט זיך ד"ר וואלפאנג פאן ווייזעל און דער געוועזענער רעדאקטאר פון „דואר היום" איתמר בן-אבי.

אלע געשעפטען זענען געשלאסען, די גאסען זענען בעזעצט דורך הונדערטער פאליציאנטען, עס פאהרען ארום געפאנצערטע אויטאס, די אויפרעגונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג איז א אונגעהויערע, די שפאנונג צווישען ביידע צדדים איז דערגאנגען צו דער העכסטער מדרגה.

(וועגען די בלוטיגע געשעהענישען אין ירושלים האט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" נעכטען אין אווענד ארויסגעלאזט אן עקסטרא-בלאט אין צוויי אויפלאגען די ידיעה האט זיך בליצשנעל פערשפרייט איבער דער שטאט און האט געמאכט א קאלאסאלען רושם.)

מאסען אראבער אנגעקומען קיין ירושלים

יפו, 24 (ספ.טעל.) „יוניטעד-פרעס" "אין מדריע פון ירושלים, אז נעכטען איז דא געקומען צווישען די יודען און אראבער צו א בלוטיגען צוזאמענשטויס, בעת וועלכען עס זענען געפאלען 3 געהרגעטע און פופציג פערוואונדעטע.

הונדערטער בעוואפענטע אראבישע פויערים זענען נעכטען פארמיטאג געקומען קיין ירושלים מ'האט געהאלטען אגיטאציע-רעדעס, דאן איז דער המון אוועק אין יודישען קווארטאל. די ענגלישע מאכט האט געשלאסען אלע צוגענג פון דער שטאט. אויף די גאסען גייען ארום פאטרולען. אויף די צוטייסטענס בעדראהטע ערטער האט מען אויסגעשטעלט פאנצער-אויטאס.

אין יפו האבען די אראבער געפרובט דעמאנסטרירען, אבער פאליציי האט צוטריבען דעם המון. אין אנדערע שטעט פון א"י הערשט א גרויסע אויפרעגונג, ווייל מ'האט מורא פאר גוואלד-טאטען מצד די אראבער.

די קאמפען זיך איבער'געחזרט

ירושלים, 24. (יט"א טעלעגראפיש).

היינט האבען זיך אין ירושלים'ער גאסען איבערגעחזרט די שלאכטען צווישען די יודען און אראבער. ביידע צדדים בענוצען זיך מיט הייס געווער, די לאגע איז געווארען אזוי פערשארפט, אז דער גרעסטער טייל פון דער פאליציי האט זיך גענומען צוריקציהען, ס'זענען געבליבען א קליינער צאהל בריטישע און 8 יודישע פאליציאנטען, 2 פאליציאנטען זענען פערוואונדעט געווארען. די פאליציי האט נישט געקענט בעהערשען די לאגע.

די אונרוהען זענען היינט אנגעהויבען געוואָרען דורך די אראבער.

קריגס-צושטאנד

ירושלים, 24. (יט"א טעלעגראפיש).

היינט האט די מאכט ערקלעהרט קריגס-צושטאנד, דער גאסען-פערקעהר איז נאר ערלויבט ביז 6 א זייגער אין אווענד. ס'איז איינגעפיהרט געווארען א פאר-צענזור אויף צייטונגען און אלערליי דרוק-זאכען.

16 טויטע אראבער

ירושלים, 24. (יט"א טעלעגראפיש).

די צאהל דערהרגעטע אראבער בעטרעפען ביז איצט 16 פערזאן, אויף די פארשטעט פון ירושלים געפינען זיך פיל פערוואונדעטע, אעראפלאנען פליהען איבער דער שטאט כדי צו קאנטראלירען די ארדנונג.

קריגס-שיפען קיין א"י

לאנדאן, 24 (יט"א טעלעגראפיש).

די ענגלישע אדמיראליטעט מעלדעט אפיציעל: 2 קריגס שיפען האבען בעקומען א בעפעהל תיכף צו פערלאזען מאלטא און אפצופאהרען קיין ארץ-ישראל, דער בעפעהל איז ארויסגעגעבען געווארען אויפ'ן פערלאנג פון נציב העליון.

קאירא, (יט"א טעלעגראפיש).

דא איז ארויסגעגעבען געווארען א בעפעהל פון דער ענגלישער רעגירונג, אז א בריטישער באטאליאן זאל אפמארשירען קיין ארץ-ישראל.

זעלבסטשוץ

ירושלים, 24. (יט"א טעלעגראפיש).

די ארגאניזירונג פון א יודישער זעלבסטשוץ איז געווארען א נויטווענדיגע זאך, כדי נישט צו דערלאזען צו קיין פאגראמען.

די לאגע איז זעהר געשפאנט. מ'האט מורא פאר ווייטערדיגע אונרוהען.

צושלאגען אן 80-יעהריגען זקן

ירושלים, 24 (יט"א טעלעגראפיש) דער 80 יעהריגער אמעריקאנער בירגער אברהם ראזענבוים, וועלכער איז געגאנגען דאווענען צום כותל מערבי, איז בעפאלען געווארען דורך א באנדע יונגע אראבער און נישט קוקענדיג אויף דעם טיפען עלטער פון ראזענבוימען איז ער שטארק צושלאגען געווארען.

פרוב צו בעפאלען דעם יודישען קווארטאל

ירושלים, 24 (יט"א טעלעגר.) נאך האלבער נאכט פון דאנערשטאג אויף פרייטאג האבען עטליכע הונדערט אראבער געוואלט בעפאלען דעם קווארטאל אין ירושלים „ימין משה", די פאליציי האט זיי אבער פערשטעלט דעם וועג, די אראבער זענען זיך פונאנדערגעלאפען.

ווענדונג פון אראבישען עקזעקוטיוו

ירושלים, 24 (יט"א טעלעגראפיש) דער אראבישער עקזעקוטיוו האט זיך געווענדעט צום שטעלפערטרעטער פון נציב העליון, אין וועלכען עס ווערט פראטעסטירט געגען דער רעגירונג פאר דערלאזען צו דער דעמאנסטראציע פון דער יודישער יוגענד, וועלכע האט געפיהרט צו דער קאנטר-אקציע פון די אראבער, דער מעמאריאל ווייזט אן, אז בעת די געשעהענישען זענען פיל אראבער פערוואונדעט געווארען 22 זענען ארעסטירט און געפינען זיך אין טורמע. די עקזעקוטיוו פאדערט צו פערבאטען אלערליי דעמאנסטראציעס און זיכערען די רוהע אין לאנד.

דער העכסטער מוזולמענישער ראט האט אנגעקלאגט אין געריכט דעם „דואר היום" פאר בעליידיגען דעם ראט.

פראטעסט-דעמאנסטראציעס אין ניו-יארק

ניו-יארק, 24 (י.ט.א., טעלעגראפיש) די ידיעות וועגען די געשעהענישען אין ירושלים און דאס פערהאלטען זיך פון דער ענגלישער פאליציי האט ארויסגערופען אן אויפרעגונג ביי דער יודישער בעפעלקערונג. די געוועזענע יודישע לעגיאנערען, רעוויזיאניסטען, „הכח" און „ברית טרומפלדר" ארגאניזירען אויף היינטיגען מאנטאג א גרויסע דעמאנסטראציע פאר דער געביידע פון ענגלישען גענעראל-קאנסולאט. ס'איז געבילדעט געווארען אן ארגאניזיר-קאמיטעט צו וועלכען ס'געהערען: ריכטער יוליאן מעק, עליאש גינזבערג, ד"ר מאקס דאנציס א. אנד.

עמפערונג פון די ענגלישע יודען

לאנדאן, 24 (יט"א טעלעגראפיש) דער פרעזידענט פון „אנגלא-דזשואיש אסאסייישאן", מאנטעפיארע און דער פרעזידענט פון „באארד אף דעפיוטיס", אביגדור גאלדשמיט האבען אפגעדריק א בריף אין טיימס, וועלכען זיי דריקען אויס אין נאמען פון ענגלישען יודענטום זייער עמפערונג צוליב די געשעהענישען אין ירושלים זיי פאדערען אויף אלע ענגלישע בירגער, אז די יודען זאל געזיכערט ווערען די פולע פרייהייט ביי דער כותל-מערבי, אזוי ווי דאס איז געזיכערט געווארען אין מאנדאט.

ערקלערונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע

ירושלים, 24 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די ציוניסטישע עקזעקוטיוו צוזאמען מיט'ן ועד לאומי האבען פערעפענטליכט א געמיינזאמע ערקלעהרונג וועגען די לעצטע געשעהענישען בעת דער לויה פון דערהרגעטען אברהם מזרחי. אין דער ערקלערונג ווערט אנגעוויזען אויף דער סקאנדאליעזער האלטונג פון דער פאליציי. 20 מענשען זענען פערוואונדעט געווארען, דערונטער פיל אלטע לייט. ס'זענען געשלאגען געווארען אפילו אזעלכע, וואס האבען געוואלט אויספיהרען דעם בעפעהל פון דער פאליציי און בעת'ן אנטלויפען זענען זיי צושלאגען געווארען, אין דער ערקלעהרונג ווערט געפאדערט צו בעשטראפען די שולדיגע.

ווייטער ווערט געטאדעלט די יודישע בעפעלקערונג פאר נישט אפהיטען די נאציאנאלע דיסציפלין און נישט אויספיהרען דעם בעפעהל צו ענדערען דעם מארשרוט פון דער לויה.

הזכרות אין די שוהלען

ניו-יארק, 24 (יט"א טעלעגראפיש) אין אלע היגע שוהלען און בתי-מדרשים זענען היינט אפגעריכט געווארען הזכרות נאך די אומגעקומענע אין ירושלים און ס'איז אויסגעדריקט געווארען טרויער צוליב די געשעהענישען.

(מייטער זעה 3-טע זייט).

פלאן פון ריזיגער טעקסטיל-אינדוסטריע אין רוסלאנד

22 מיליאן שפינדעל זאלען געבראכט ווערען אין בעוועגונג. — די קאנסטרוקטיווע הילפס-אקציע פאר די רוסישע יודען

בערלין, (י.ט.א.) די טעג האט געווײלט אין בערלין אויף דער דורכרייזע קיין סאוויעט-רוסלאנד דער בעקאנטער יודיש - אמעריקאנער טעקסטיל-אינדוסטריעלער ה' סאמועל שארלס לאמפארט, וועלכער נעהמט אויך אן אקטיוון אנטייל אין יודישען געזעלשאפטליכען לעבען.

אין א געשפרעך מיט'ן פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור האט ה' לאמפארט ערקלערט, אז ער פאהרט קיין סאוויעט-רוסלאנד צוזאמען מיט א גרופע אמעריקאנער אינדוסטריעלער, כדי אויסצופארשען די מעגליכקייטען פון דער ענטוויקלונג פון טעקסטיל-אינדוסטריע אין פערשידענע לענדער פון ראטען-פערבאנד. די דאזיגע רייזע ווערט נאכגעפאלגט מיט אינטערעס דורך די העכסטע אמעריקאנער רעגירונגס-פיהרער.

אין דעם פאל האנדעלט זיך נישט וועגען אויפבויען א קאפיטאליסטישע גרויס-אינדוסטריע, נאר וועגען פאלקס-אינדוסטריען, וואס זאלען בילדען א צווישען-גליד צווישען היים-ארבייט און פאבריק-ארבייט. אויב דער פלאן וועט פערווירקליכט ווערען, וועלען געבראכט ווערען אין בעוועגונג אין די מיטעלע און קלענערע שטעט און קאלאניעס פון סאוויעט-רוסלאנד 22 מיליאן שפינדעל. מיט דעם וועט זיין פערבונדען אויך די פראדוקציע פון קליידונג און וועש-ארטיקלען אין גרויסען פערנעהם.

וואס איז שייך זיין פערזענליכער מיסיע האט ה' לאמפארט ערקלערט, אז ער האט זיך אנגאזשירט אין דער אינטערנעהמונג, מיט'ן ציל צו קומען אזוי ארום צו הילף די דעקלאסירטע יודען אין סאוויעט-רוסלאנד, דורך שאפען ארבייטס-מעגליכקייטען פאר צעהנדליגער טויזענדער יודישע משפחות. ה' לאמפארט האט צום סוף ערקלערט, אז ער אינטערעסירט זיך אויך מיט דער לאגע פון דער יודישער רעליגיע, העברעאישער שפראך און ציוניזם אין ראטען-פערבאנד. פאר אונז איז נישט מעגליך—האט פערענדיגט ה' לאמפארט—צו ארבייטען אין געגענדען, וואו עס זענען נישטא קיין גאראנטיעס פאר נאציאנאלער און רעליגיעזער טאלעראנץ.

13 קרבנות פון א קאטאסטראפע אין א קויהלען-גרובען

סאפיא, 24 (ספ.) אין א קויהלען-גרובען איז פארגעקומען א אויפרייס, ס'האבען זיך אונגעצינדען די אונטערערדישע גאזען און דערהרג'עט 3 ארבייטער.

בעת דער רעטונגס-אקציע זענען אומגעקומען 10 סאניטארען.

משתתפים אנו בצערו הגדול של חבר המזכירות להסתדרות הציונית בלודז מר זאב רוטקופף במות עליו

נ. ע. אביו

בבנין ארצנו תמצא תנחומים.

הועד וחברי
„החלוץ המרכזי" בלודז.

דעם „נייעם פאלקסבלאט"

איז צו בעקומען טעגליך פון 7 פריה ביז 11 אוו. ביים צייטונגס-פערקויפער

לייביש דזשאלאווסקי
46 זגערזשער 46

פארק הייבט, זונטאג, ד. 25 ד.ח.„ 2 נאכמ. קומט פאר לטובת דעם פארק

העלענאוו: יתומים-הויז זגערזשער 40 :העלענאוו

א גרויסער גארטען-פעסט

מיט א איבערראשענד רייך פראגראם

2 ארקעסטערס / א סימפאנישער ארקעסטער פון 40 פערזאן / א פאנטאווע לאטעריע פון 4000 ווערטפולע פאנטען / שים-בודעם / קארוזעלע / לודסעס / קאנפעטי / בלומען-שלאכט / 10 אוו.-ראקעטען, בענגאליש פייער.- בילעטען פון 10 פריה ביי דער העלענאוו-קאסע.

בעקאנטמאכונג.

אזוי ווי פון דער קאאפעראטיווער באנק פון שייבלער'ס ראיאן פאר קליינהענדלער און האנדווערקער אין לאדז, קילינסקיעגא 120 האבען זיך ענטזאגט: 1) פרעזעס ראטמאן ה' ביאלער, 2) וויצע-פרעזעס ה' סוויערא-נאווסקי, 3) קאסירער ה' לעווקאוויטש, ווערט אויפ'ן סמך פון די פאראגראפען § 27, § 36 punkt 1, 8, 9, 10, § 38 צוזאמענגערופען

אנ'אויסערגעוועהנליכע אלגעמיינע גענעראל-פערזאמלונג

זונטאג, דעם 1-טען סעפטעמבער (ווזשעשען) 1929, 6 א זייגער נאכמיטאג אין לאקאל פון דער באנק קילינסקיעגא 120.

בעמערקונג: אין די אינטערעסען פון די מיטגלידער בעטען מיר פינקטליך און צאהלרייך צו ערשיינען.

8878

דער פעראיין „מחזיקי חולים", קילינסקיעגא 120

מאכט בעקאנט, אז היינט, זונטאג, ד. ח. פינקטליך 5 אוו. קומט פאר

א בעריכטס-פערזאמלונג

אלע מיטגלידער, ווי אויך סימפאטיקער ווערען געבעטען פינקטליך צו ערשיינען. גלייכצייטיג מעלדען מיר די יוגענד אין אונזער ראיאן, אז היינט, זונטאג, דעם 25-טען אויגוסט ד. י. פינקטליך 8 אוועגד קומט פאר די גרינדונגס-פערזאמלונג פון דער יוגענד-סעקציע.

8849 די פערוואלטונג.

אכטונג, ה"ה דראזשקאזשעס!

300 זלאטעס בעלוינונג!

דעריעניגער דראזשקאזש, וועלכער האט פרייטאג אין דער פריה פון 8—10 געפיהרט פערטיגע פאלטענס פון וואלבארסקא 19, זאל זיך מעלדען צו א. מ. בערלינער, פיעטריקאווער 294, אין מאגאזין, בעקומט דער די בעלוינונג פון 300 זלאטעס.

מיט אכטונג א. מ. בערלינער, פיעטריקאווער 294.

בעמערקונג: דער דראזשקאזש, וועלכער ווייס, ווער ס'האט געפיהרט די פאלטענס, קען זיך אויך מעלדען געגען בעלוינונג.

8-ונג „בית לחם" ווסכאדניא 68/70

מיר מאכען בעקאנט, אז זונטאג, דעם 1-טען ווזשעשען 1929 קומט פאר אין אייגענעם לאקאל ווסכאדניא 68/70 אנ'אויסערגעוועהנליכע

גענעראל-פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג:

1) וואהלען פון פארזיצענדער און 2 אסעסארען, 2) בעריכט פון דער טעטיגקייט. 3) קאסע-בעריכט, 4) וואהלען פון פרעזידיום און פערוואלטונג, 5) וואהלען פון רעוויזיאנס-קאמיסיע, 6) פרייע פארשלאגען.

די פערזאמלונג קומט פאר צום ערשטען טערמין 4 א זייגער נאכמיטאג. אין פאל ביי א נישט גענוגענדער צאהל מיטגלידער קומט זי פאר צום 2. טערמין 6 אוו. ביי יעדער צאהל מיטגלידער. די פערוואלטונג.

השבת אבדה

מאנטאג ביינאכט פאהרענדיג אויף דער באהן פון לאדז קיין אלעקסאנדראווא האב איך אין וואגאן איבערגעלאזט א וואליזע מיט 4 שטיקלעך ווייסע סחורה, איין שטיקעל אקספארד, 4 חומשים. אין וואגאן איז געבליבען נאר איין יוד. איך בעט דעם עהרליכען פינדער דאס אפצוגעבען געגען בעלוינונג אין עקספעדיציע שאיעוויטש און הערץ, לאדז, נאוואמיעסקא 5.

8873

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז פון היינטיגען טאג אן ערעפען איך

א כשר'ן רעסטאראן

און עמפפעהל היימישע געשמאקע מיטאגען צו ביליגע פרייזען פון 1.50 — 2.00. סאלידע בעדינונג

מיט אכטונג בידערמאן 5 קנ מיענא 5 ערשטער איינגאנג, לינקס, ערשטער שטאק.

DYREKCJA
Gimnazjum Męskiego Towarzystwa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Techn. wśród Żydów w Łodzi, Pomorska 48

מאכט בעקאנט די פעראינטערעסירטע, אז די פערזאנען, וועלכע האבען בדעה צו געבען אויסהאלטונג און אויפזיכט די שילערס פון אויביגען אנשטאלט, מוזען זיך פערזענליך מעלדען אין די ביורא-שעה'ן אין דער שול-קאנצעלאריע וועגען א דערלויבניש פון דער דירעקציע, וואס וועט ארויסגעגעבען ווערען נור פערזאנען, וועלכע וועלען געבען א גאראנטיע פון א זארגפעלטיגע אויפזיכט איבער'ן שילער און פון א היגיענישער וואוינונג

8876

---

3 סוויטער-מאשינען

צו פערקויפען. איין 8/80 מאשין דיאמאנט-ווערקע, איין 9/70 שטאל-מאשין און איין 8/70 מאשין סאנדער אין גריף אין בעסטען צושטאנד. צו ערפאהרען נאווא-זארזשעווסקא 5 ביי פאבושעוויטש.

8801

8766 **Dr. med.**

J. Leyberg

choroby skóry i weneryczne

POWRÓCIŁ

TRAUGUTTA 5, tel. 773.

פענסיאנאט „ZACISZE"

אין פאדעמביע

עמפפעהלט שעהנע גרויסע צימערן / כשר'ע און היגיענישע קוך / אייגענער טרוקענער סאסנא-ווער וואלד / שעהנע געבירגיגע געגענד / 5 מינוט גאנג פון פשיסטאנעק. Schodowa Góra ביי פאלעם-טינקע, ווילא לידזבארסקי.

פאר ארבייטענדער אינטעליגענץ בעדייטענד ביליגער.

סאלידע בעהאנדלונג. בעטגעוואנד איז מיטצונעהמען.

די לייטונג פון דער לעהר-אנשטאלט

„דרכי נועם"

לאדז, קילינסקא 50, טעל. 26-35

מאכט בעקאנט, אז ס'זענען נאך פערבליבען עטליכע פרייע פלעצער אין די מחלקות ו', ז' און מתיבתא.

שילער ווערען אנגענומען אין דער קאנצעלאריע יעדען טאג פון 9 ביז 2 מיטאג און פון 4 ביז 7 אוועגד.

די למודים הויבען זיך אן כ"ו מנחם אב הבע"ל (דעם 1 ווזשעשען 1929). די לייטונג.

הנהלות

הגמנסיות

של החברה ליסוד בתי ספר תיכונים עברים בלודז

מודיעות כי בקשות הכניסה מתקבלות כדלקמן:

בלשכת הגמנסיה הראשונה לנערים מגיסטרצקה 21
בלשכת הגמנסיה השניה לנערים . מגיסטרצקה 22
בלשכת הגמנסיה לנערות . . . . פירמוביץ 6

בשעות העבודה.

אל המכינה א0 מתקבלים נערים ונערות בגיל חמש שנים וחצי ומעלה בלשכת הגימנסיה לנערות, פירמוביץ 6.

שכר תלמוד במכינה א0 ומכינה א הוקטן.

8866

מארגען-לעצטע זיצונג
פון דער האאגער קאנפערענץ
מאקדאנאלד זאל פערעפענטליכען נייע ענגלישע פארשלאגען

האאג, 24 (ספ. טעל.) צוליב דעם, וואס די לעצטע פלענאר־זיצונג פון דער האאגער קאנפערענץ וועט פארקומען מאנטאג, האפט מען, אז עס וועלען זיך נאך געפינען געוויסע מעגליכקייטען פון א פערשטענדיגונג. היינט קומט צוריק קיין לאנדאן מאקדאנאלד, וועלכער זאל פערעפענטליכען נייע ענגלישע פארשלאגען.

עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז אויב עס וועט איצט נישט געפינען ווערען קיין אויסגאנג, וועט דאך קומען צו א פערשטענדיגונג בעת די בעראטונגען פון דער פעלקער ליגע אין גענף.

עס איז אויך מעגליך, אז די מאנטאגדיגע זיצונג וועט נישט זיין די לעצטע, נישט קוקענדיג דערויף וואס די דעלעגאציעס בעטראכטען זי פאר דעם שלוס פון דער קאנפערענץ.

אלע מיניסטארען אין ווארשא

ווארשא, 24. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אלע מיניסטארען זענען שוין צוריקגעקומען פון אורלויב און געפינען זיך אין ווארשא.

אפטימיזם פון האנדעלס-מיניסטער

ווארשא, 24. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין אן אינטערוויו האט דער האנדעלס־מיניסטער קוויאטקאווסקי אויסגעדריקט זיין גרויסע צופרידענהייט מיט דעם האנדעלס־בילאנס, וועלכער האט לעצטענס ארויסגעוויזען אן איבערשוס פון עקספארט איבער'ן אימפארט. מינ. קוויאטקאווסקי גלויבט, אז אין די קומענדיגע חדשים וועט דער האנדעלס־בילאנס זיך נאך מעהר פערבעסערען.

5 יאהר האט געארבייט א פאבריק פון פאלשע באנעס

מארסייל, 24 (ספ. טעל.) דא זענען ארעסטירט געווארען צוויי פיהרער פון א פעלשער־באנדע, וואס האט זייט דעם יאהר 1923 פאבריצירט אויף 5 מיליאן פראנק באנעס פון דער מלוכה הלואה.

די פאליציי האט ענטדעקט פערפולקאמטע מאשינען און מכשירים, מיט וועלכע די באנדע האט געארבייט.

אונטערגעצינדען א היימלאזען אין מיט'ן שלאף

בערלין, 24. (ספ.) אין קעלן איז אויסגעפיהרט געווארען פאלגענדער שוידערליכער פערברעכען:

אין שטאטישען פארק האט זיך ביינאכט געלעגט אויף א באנק א אומבעקאנטער היימלאזער. ווען דער אומבעקאנטער איז איינגעשלאפען, האבען צוויי אויסוואורפען איהם אונטערגעצינדען.

דער אומגליקליכער האט זיך אויפגעכאפט אין גרויסע יסורים און איז ארומגעלאפען אלס לעבעדיגער פאקעל איבער'ן פארק, ערשט א פאליציאנט האט אויף איהם פערלאשען די פלאמען.

אין א האפנונגסלאזען צושטאנד האט מען דעם היימלאזען אפגעפיהרט אין שפיטאל און די אויסוואורפען האט מען ארעסטירט.

פערוועהרען דעם אימפארט און פערקלענערן דעם עקספארט פון תבואות
פערלאנגען פריצים פון דער רעגירונג

ווארשא, 24. (טעלעפאניש).

צווישען די וויכטיגסטע פראגען, מיט וועלכע דער רעגירונג וועט אויסקומען איצט זיך צו בעשעפטיגען, שטעהט די פראגע פון דער אגראר־צאל־פאליטיק. די פריצים רוקען ארויס פאלג. פאדערונגען:

1) אפשטעלען דעם אימפארט פון תבואות, 2) בילינגער מאכען דעם עקספארט־צאל פון תבואות, 3) אפשאפען די בעגרענצונגען ביים מאלען מעהל.

די רעגירונג האט מורא, אז ביים נאכקומען פון אט די פאדערונגען, זאל נישט שטייגען דער יקרות. די דאזיגע פראגע וועט בעהאנדעלט ווערען אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון מיניסטער־ראט.

די נאנקינער רעגירונג גרייט צו די עוואקואציע פון כארבין

פעקין, 24. (אטע). דער דיפלאמאטישער קארפוס אין כארבין האט בעקומען א פעראָרדנונג פון דער נאנקינער רעגירונג צו פערלאזען די שטאט, ווייל יעדער מינוט קאן מען ערווארטען אן אנגריף מצד דעם סאוויעטישען מיליטער, וועלכעס וועט וואהרשיינליך פערנעהמען די שטאט.

אין שייכות מיט דער דאזיגער פעראָרדנונג האט דער דיפלאמאטישער קארפוס אפגעהאלטען א בעראטונג, בעת וועלכע עס איז בעשלאסען געווארען די שטאט נישט צו פערלאזען. דאך איז ארויסגעגעבען געווארען א פעראָרדנונג אלץ צוצוגרייטען צו א עווענטועלע עוואקואציע פון דער שטאט.

מאנדזשורישע רעגירונג זוכט א פערשטענדיגונג
מיט סאוויעט-רוסלאנד

מאסקווא, 24. (ספ. טעל.) דער אויסערער קאמיסאר פון דער מאנדזשורישער רעגירונג טסאַ איז אוועק קיין מאנדזשוריע בכדי צו פרובירען צו קומען צו א פערשטענדיגונג מיט סאוויעט־רוסלאנד. ער האט ערקלערט, אז די גרעניץ־קאמפען האבען נישט גענומען ווערען טראגיש. עס איז רעצידירענד דער פאקט, אז ביז איצט האט נאך קיינער פון די צדדים נישט ערקלערט קיין קריג.

א ווילד-געווארענע מוטער דערהרג'עט איהרע דריי קינדער
ווייל זיי האבען צעריסען פאפירען-געלד

קאוונא, 24 (ספ. טעל.) אין דער אומגעגענד פון מאריאמפאל האט א געוויסע אלמנה פערקויפט א קוה פאר 500 ליט. דאס געלד האט זי בעהאלטען אין שופלאד פון א קאמאד און אליין איז זי אוועק אין פעלד אויף ארבייט.

דריי קליינע קינדער, וואס זענען געבליבען אין שטוב, האבען זיך צוגעקריגען צום שופלאד, ארויסגענומען דאס געלד און שפילענדיג זיך צעריסען עס אויף קליינע שטיקלעך.

ווען די מוטער איז אהיימגעקומען פון פעלד און דערזעהען די צעריסענע שטיקלעך געלד איז זי אריין אין א משוגעת און מיט א שטעקען, וואס זי האט געהאלטען אין די הענד האט זי אנגעהויבען צו שלאגען די קינדער אזוי לאנג ביז זיי האבען אויסגעהויכט די נשמה.

ערשט ביים אנבליק פון די צובלוטיגטע קערפערלעך איז זי געקומען צו זיך און אין דער גרעסטער פערצווייפלונג איז זי ארויסגעלאפען פון דער כאטקע און זיך אריינגעווארפען אין א סטאוו, וואו זי איז דערטרונקען געווארען.

סאוו.-רעגירונג וועגען הילף פאר אוקראינער יודען
דער הילפס-פאנד בעטרעפט 200.000 דאלאר

מאסקווא, (יט"א). ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז צווישען דער סאוויעט־רעגירונג און דער יודישער הילפס־פעדעראציע אין לאנדאן איז געשלאסען געווארען אן אפמאך וועגען הילף פאר א געוויסער צאהל יודען אין די קליינע שטעטלעך פון אוקראינע.

לויט'ן אפמאך דארף יעדער צד — די סאוויעט רעגירונג און די יודיש־ענגלישע הילפס־פעדעראציע — געבען צו 100.000 דאלאר. דער געשאפענער פאנד וועט אויסגענוצט ווערען לויט דער אנווייזונג פון דער פעדעראציע. דער אפמאך וועט אריין אין קראפט גלייך נאך דעם, ווי ער וועט ראטיפיצירט ווערען דורך דער לאנדאנער הילפס־פעדעראציע.

לויט'ן אפמאך וועט די פעדעראציע האבען איהר פערטרעטער אין כארקאוו, חוץ דעם האט זי דאס רעכט צו האבען פארשטעהער אין פינף אנדערע שטעט פון אוקראינע, די דאזיגע פארשטעהער וועלען צוזאמען מיט'ן „קאמזעט" און מיט דעם קאמיסאריאט פאר סאציאלע פערזארגונג קאנטראלירען די פערטיילונג פון די בעשטימטע סומען.

א שרעקליכע אויטא-קאטא-סטראפע הינטער דאנציג
2 פערזאן דערהרגעט — 3 שווער פערוואונדעט

דאנציג, 24 (אטע) אויפ'ן וועג צווישען דאנציג און לאנגפוהר האט דער מויערער־מייסטער בראונא נוימאן געמאכט א לוסטרייזע אין א אויטא, צו וועלכע ער האט איינגעלאדען 3 מענער און 3 יונגע מיידלעך. די געזעלשאפט האט זיך געלאזט וואוילגעהן מיט אלקאהאל און נוימאן, וואס איז געווען שטארק שכור האט געלאזט דעם אויטא מיט דער גאנצער שנעלקייט. פלוצלינג האט זיך דער אויטא אומגעקעהרט מיט די רעדער ארויף און אלע פאסאזשירען זענען מיט א געוואלדיגער קראפט ארויסגעווארפען געווארען אויף די שינעס, און עס איז גראד אנגעפאהרען דער טראמוואי פון לאנגפוהר.

דריי פערזאן, דערונטער איין מעדעל זענען אויפ'ן ארט דערהרג'עט געווארען. דערביי איז ביים מעדעל דער קאפ אפגעריסען געווארען פון קערפער. די אנדערע פאסאזשירען זענען שווער פערוואונדעט אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל. דער שולדיגער אין דער קאטאסטראפע נוימאן, איז נאר לייכט פערוואונדעט געווארען אין דער האנד.

2,000 מאן לעשען א ריזיגע שרפה

העלזינגפארס, 24. (ספ. טעל.) אין דעם שטעטעל ראוהנא איז אויסגעבראכען א ריזיגע שרפה אין א מאגאזין פון האלץ־מאטעריאלען, וואס זענען געווען אנגעגרייט צום עקספארט.

די פלאמען האבען ארומגענומען א שטח פון צוויי קילאמעטער און האבען דערגרייכט ביז א הויך פון 100 מעטער.

אין לעשען די שרפה האבען זיך בעטייליגט 10 אפטיילונגען פייערלעשער און איבער 2000 פערזאן.

א בלוט-באד אין ירושלים

(ענדע פון 1־טע זייט).

דעפעשע פון „פ. צ." צו דער לייבאר-פארטיי

ניו־יארק, 24. (יט"א טעלעגראפיש).

דער צענטראל־קאמיטעט פון די רעכטע „פועלי ציון", האט זיך געווענדעט מיט א דעפעשע צו דער ענגלישער לייבאר־פארטיי, אז זי זאל פראטעסטירען געגען די געשעהענישען ביי דער כותל־מערבי און צו פועל'ן, אז די פראגע זאל ענטגילטיג ערלעדיגט ווערען.

ענערגישע שריט פון ענגלאנד
אויפפאדערונג צו דער יודישער יוגענד

לאנדאן, (יט"א). ווי די יודישע טעלעגראפען־אגענטור דערוויסט זיך, פון א זיכערער קוועלע, האט דאס קאלאניעס־מיניסטעריום בערעה, אין צוזאמענהאנג מיט דער שטארקער אויפרעגונג, וואס איז ענטשטאנען צוליב די געשעהענישען ארום דעם כותל־מערבי־קאנפליקט אנגענומען ענערגישע שריט כדי ענדליך צו רעגולירען די לאגע ביים כותל־מערבי.

קאלאנעל קיש שטעהט אין שטענדיגען קאנטאקט מיט דעם קאלאניאל־אמט און די מיטגלידער פון דער יודישער אגענץ, וועלכע פאדערען שטרענג צו בעשטראפען די אראבישע אנפאלער.

ירושלים, (יט"א). די ציוניסטישע עקזעקוטיווע אין ירושלים האט ערהאלטען א דעפעשע פון דער לאנדאנער עקזעקוטיווע, אין וועלכער עס ווערט מיטגעטיילט, אז די ענגלישע רעגירונג אנערקענט פאלשטענדיג דעם בעדויערנסווערטען כאראקטער פון די לעצטע געשעהענישען אין ירושלים. עס איז צו ערווארטען, אז עס וועלען ארויסגעשיקט ווערען דער ארץ־ישראל־רעגירונג קלארע אינסטרוקציעס, ווענען אננעהמען ענערגישע שריט, כדי צו בעשיצען די יודישע רעכט ביים כותל מערבי. די לאנדאנער ציוניסטישע עקזעקוטיווע פאדערט אויף די יוגענדליכע און אנדערע ארגאניזאציעס אפצוהאלטען זיך פון יעדער זעלבסטשטענדיגער אקציע אדער דעמאנסטראציע, ווייל דאס קען בעשווערען די ציוניסטישע ארגאניזאציע אין איהרע בעמיהונגען צו ברענגען צו א בעפרידיגענדער לעזונג פון גאנצען פראבלעם.

ירושלים, (יט"א) צווישען די 21 יודען, וואס זענען צושלאגען און פערוואונדעט געווארען דורך דער פאליציי בעת דעם אנפאל אויף דער לויה פון דערשטאכענעם בוכארער יוד, אברהם מזרחי, געפינט זיך אויך דער אינספעקטאר פון די מזרחי־שולען הרב בערמאן און ה' ברוידא, א בעאמטער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, ווי אויך צוויי זעכצין־יעהריגע יודען.

ירושלים, (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער אנגעשטרענגטער לאגע און די אפטע צוזאמענשטויסען צווישען אראבער און יודען, איז ביים כותל־מערבי געשטעלט געווארען א שטענדיגע פאליציי־וואך, וואס היט אפ טאג און נאכט די ארדנונג אין דער גאנצער געגענד ארום דעם כותל־מערבי.

ירושלים, (יט"א) ווי די יודישע טעלעגראפען־אגענטור דערוואוסט זיך, האט דער אנפאל אויף דעם בוכארער יוד אברהם מזרחי, וועלכער איז געשטארבען פון די ערהאלטענע שטעך־וואונדען, נישט געהאט קיין שום שייכות צום יודיש־אראבישען שטרייט ביים כותל־מערבי.

די אויפרעגונג צוליב די לעצטע געשעהענישען איז אבער אזוי שטארק, און די בעציהונגען זענען אזוי אנגעשטרענגט, דאס דער דאזיגער פאל איז גלייך געבראכט געווארען אין פערבינדונג מיט די אלגעמיינע געשעהענישען.

א שרעקליכע באהן-קאטאסטראפע הינטער קוטנא
3 פערוואונדעטע און איין דערהרג'עטער
13 וואגאנען און איין לאקאמאטיוו צושמעטערט

פרייטאג ארום 1 א זייגער ביינאכט, איז פארגעקומען א שרעקליכע באהן־קאטאסטראפע אויף דער ליניע קוטנא־וולאצלאוועק.

דער משאות־צוג, וועלכער איז געגאנגען פון טארן, איז ארויף אויפ'ן צוג, וואס איז געגאנגען פון קוטנא קיין לאדז מיט א קראפט, אז דער לאקאמאטיוו פון טארנער צוג איז צושמעטערט געווארען אויף שטיקער. פונ'ם צווייטען צוג זענען 13 וואגאנען אויך אויף שטיקער צושיט געווארען.

אונטער די צושמעטערטע וואגאנען זענען געבליבען צוויי באהן־בעאמטע, מען האט זיי ביידע אין א שווערען צושטאנד ארויסגעצויגען פון אונטער די גרוזען און אפגעפיהרט אין שפיטאל. אין א פאר מינוטען שפעטער, האט מען אויך אין א שווערען צושטאנד ארויסגעצויגען פון אונטער די צושמעטערטע וואגאנעס צוויי טארמאז־ארבייטער. איינער פון זיי, א געוויסער מאורער, איז אין א גוססדיגען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל, וואו ער איז, נישט־קומענדיג צו זיך, געשטארבען.

די סיבה פון דער קאטאסטראפע איז ווידער א שלעכט־אנגעשטעלטע וועקסעל.

משונה'דיגע פערהעלטעניש'עז צו דער עטאטיזירונג פונ'ם האלץ-האנדעל

די לעזער ווייסען שוין זיכער וועגען דער געפּלאַנטער עטאַטיזירונג פון די מלוכה־וועלדער און דער גרויסער אויפרעגונג, וואָס דאָס האָט אַרויסגערופען צווישען דער געזעלשאַפט און בעזונדערס צווישען די דירעקט־פּראַינטערעסירטע.

די רעגירונג וויל אַליין אָנפיהרען מיט דער עקספּלואַטאַציע פון איהרע וועלדער און איבעררייסען מיט די ביז־איצטיגע מעטאָדען פון איבערגעבען עס צו פּריוואַטע פירמעס. דער אָנהויב איז שוין געמאַכט געוואָרען: מען האָט ליקווידירט דעם קאָנטראַקט מיט דער פירמע „צענטורי" (ענגלישע) און מען גרייט זיך איבערצורייסען מיט די איבעריגע אינלענדישע און אויסלענדישע וואַלד־עקספּלואַטאַציע־פירמעס. די מאַסגעבענדע ספערען שטעלען אַרויס אַ רייה טענות צום פּריוואַטען האָלץ־האַנדעל, צווישען אַנדערע אויך, אַז ער האָט ביז איצט נישט בעוויזען צו פערכאַפּען די וועלט־מאַרק און שפּילען אַ דאָמינירענדע ראָל אין אינטערנאַציאָנאַלען וואַלד עקספּאָרט.

די דאָזיגע טענה איז אַ לגמרי אומבעגרינדעטע. להיפוך, אַלע ווייסען, אַז די ביז־איצטיגע זינעריגע עקספּאַנסיע פון פּוילישען האָלץ אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען מאַרק, דאָס, וואָס ער מאַכט אויס אַ ריזיגען פּראָצענט פון אַלגעמיינעם לאַנדעס־עקספּאָרט, — איז בעיקר צו פערדאַנקען דווקא דעם פּריוואַטען האָלץ־האַנדעל. דער עיקר איז אָבער דאָס, וואָס ביים גרינדען דעם נייעם „וואַלד־עקספּלואַטאַציע־סינדיקאַט" האָט מען גאָרנישט גע־פונען פאַר נויטיג זיך צו בעראַטען מיט דיאָרטי־גע (פּוילישע) סוחרים און עקספּאָרטערען, וועלכע האָבען שוין אויף דעם געביט די געהעריגע פּראַק־טיק און נויטיגע פאַכמענישקייט און קענען אויפ־ווייזען גרויסע פּאָזיטיווע אויפטוען. ביי דעם פּונקט ווי אַזעלכע וואָלטען גאָרנישט עקזיסטירט אין דער פּוילישער רעפּובליק, אויסלענדישער קאַפּיטאַל וועט צוגעצויגען ווערען צו דער געפּלאַנטער נייער „האָלץ־עקספּאָרט־אינסטיטוציע" און די אינלענדישע גרויסע פירמעס און סוחרים וועלען צו איהר קיין דריסת הרגל נישט האָבען... אַזוי ווי אויסער דער עקספּלואַטאַציע פון מלוכה־וועלדער ווערט צוליב פערשידענע סיבות פון אַדמיניסטראַטיוו־געזעצלי־כען כאַראַקטער (מען גיט נישט קיין ערלויבני־שען) קיין פּריוואַטע וועלדער נישט געהאַקט, קומט אויס, אַז די אינלענדישע פירמעס און סוחרים בליי־בען אינגאַנצען איבעריג.

די פּראַקטיק האָט אונז שוין גוט געלערענט, אַז די אונטערנעהמונגען, וועלכע עס פיהרט די רעגירונג, ברענגען מיט זיך נישטיגע רווחים, (אויב נישט דעפיציטען), יערענפאַלס קלענערע, ווי זי האָט עס געהאַט אין דער פאָרם פון שטייערען און אַנדערע בעלאַסטונגען פון די פּריוואַטע אונטער־נעהמער. מען קען זיכער זאָגען, אַז די רעגי־רונג וועט וועהניגער פּראָפיטירען, עקספּלואַטירענ־דיג אַליין איהר האָלץ, ווי איצט, ווען זי בעקומט די מעגליך־העכסטע פּרייזען דורך אַ קאָנקורס־קאָנקורענץ. די עטאַטיזירונג פון „וואַלד־האַנדעל" וועט אַוועקשטעלען די רווחים אין „שאָטען".

אונז, יודען, וועלכע זענען אין אַ גרויסער מאָס בעשעפטיגט פון דור־דורות אינ'ם וואַלד־האַנדעל אַלס סוחרים, שאַפערס, אָנגעשטעלטע, אַרבייטער און א. וו. וועט אממייסטען טרעפען די געפּלאַנטע עטאַטיזירונג — פאַר אונז הייסט דאָס ווייטערדיגע קאַדרען „אַרויסגעוואָרפענע", בע־זייטיגטע", אַ נייע אַרמיי פון פּרנסה־לאָזע... די אַנטיסעמיטישע כוונות קומען אין אַזוינע פאַלען אַלעמאָל צום אויסדרוק, און די פּלומר'שט „אומ־שולדיגע" עטאַטיזירונג ווערט בעגלייט מיט'ן בע־ליידיגען אַרויסשטויסען די יודען פון בעטרעפענדען אַרבייטס־געביט....

כאַראַקטעריסטיש אין דעם אַלעמען איז אָבער דאָס, וואָס אויב מען וויל אָרגאַניזירען דעם האָלץ־עקספּאָרט, בּאָיקאָטירט מען אינגאַנצען דעם פון צענדליגער יאָהרען אינלענדישע סוחר און מען וואַרפט זיך אין די אָרימס פון אויסלענדישע קאַ־פּיטאַליסטען, ד. ה. אַז דער אויסלענדישער קאַפּי־טאַליסט ווערט בעפאָרצוגט לגבי דעם אייגענעם בירגער...

משונה'דיגע פערהעלטענישען ביי אונז שטיפ־קינדער ביים אייגענעם טאַטען...

מ.

ווי אזוי מען „מאכט" קהלה - וואהלען אין רומעניען

(קאָרעספּאָנדענץ צום „נייעם פאָלקסבלאַט")

טשערנאָוויץ, די מעטראָפּאָלע פון בוקאָווינע, האָט די לעצטע צייט געקאָכט און געטומעלט מיט וואַהלען צו דער יודישער קהלה.

די יודישע קהלה אין טשערנאָוויץ, די צווייטע גרעסטע אין גאַנץ רומעניען, האָט נאָך פאַר די צייטען, ווען בוקאָווינע האָט בעלאַנגט צו דער פונאַנדערגעפאַלענע עסטרייכישער־אונגאַרישער אימפּעריע, געשפּילט אַ גרויסע ראָלע אין דעם פּאָלי־טישען און נאַציאָנאַלען לעבען פון עסטרייכישען יו־דענטום.

פון דער טשערנאָוויצער יודישער קהלה איז נאָך מיט 25 יאָהר צוריק אַרויסגעגאַנגען דער לאָזונג, אַז דער יודישער קיבוץ איז אויפצופאַסען אַלס עטנישע מינדערהייט, וועלכע מוז פיהרען אַ זעלבסשטענדיגען נאַציאָנאַלען לעבען. די טשער־נאָוויצער יודישע קהלה האָט דאַן, כמעט די איינ־ציגע אין דער גאַנצער עסטרייכישער מאָנאַרכיע, געפיהרט אַ קאַמף פאַר אַנערקענונג פון דער יודי־שער שפּראַך. זי האָט אָנגעהויבען בויען יודישע שולען און אונטער דער פיהרערשאַפט פון דעם בעוואוסטען פּאַרלאַמענטאַריער און פאָרקעמפער פאַר יודיש ערעכט. דעם געוועזענעם עסטרייכישען רעפּוטאַט, ד"ר בענא שטראַיכער האָט זי אויסגע־בויט אַן אייגען יודיש נאַציאָנאַל־הויז, וועלכעס צעהלט זיך נאָך היינט, פאַר איינעם פון די שענס־טע און גרעסטע יודישע בנינים אין רומעניען.

זייט 20 יאָהר זענען אָבער אין דער טשער־נאָוויצער קהלה קיין וואַהלען נישט פאָרגעקומען. עטליכע יאָהר פון דער וועלט־מלחמה, איז צוליב אַ מחלוקות פון צוויי יודישע פּאַרטייען די געוועהל־טע קהלה־פערוואַלטונג צוטריבען געוואָרען און זייט דאַן פערנעהמט זיך מיט דער קהלה־פערוואַלטונג אין טשערנאָוויץ נישט קיין אויסגעוועהלטער קהלה־ראַט, נאָר איינער פון דער רעגירונג אָפּגעזעצטער קאָמיסאַר אָדער „ושערענט", וועלכער האָט געפיהרט די יודישע קהלה אָהן אַ שום עפענטליכען קאָנטראָל — און געמאַכט פון איהר אַ פּאָליטישען וועקציע לטובה דעם פּריץ, מיט וועמענס כח און אין וועמענס זכות ער האָט בעקומען די קהלה־לייצעם אין האַנט אַריין.

אויף אַזאַ מין אופן איז, כמעט צוויי צעהנד־ליג יאָהר צייט, די צווייטע גרעסטע יודישע קהלה אין רומעניען פערוואַלטעט געוואָרען, נישט פון די פאָלקסמאַסען זעלבסט, נאָר פון די רעגירונגען, וואָס האָבען זיך גראָד געפונען ביי דער מאַכט, אָדער פון זייערע אָפיציעלע פאָרשטעהער די „יאַהודים־ושערענטען"...

פערשטעהט זיך, אַז דער אינטערעס פון די איצטיגע וואַהלען איז דעריבער געוועזען זעהר אַ גרויסער און דער וואַהל־קאַמף זעהר אַ הייסער.

אין דע בוואַהל קאַמף זענען אַרויסגעטרעטען גאַנצע צעהן פּאַרטייען מיט בעזונדערע וואַהל־צעטלען. דער נייער קהלה־וואַהל־רעגולאַמין גיט די מעגליכקייט אויך פאַר קלענערע פּאַרטייען צו בעקומען מאַנדאַטען. דער דאָזיגער אומשטאַנד האָט געפיהרט דערצו, אַז די צאָהל פון יודישע פּאַרטייען האָט גענומען וואַקסען ווי די שוואַמען נאָך אַ רעגען — און עטליכע טעג פאַר די וואַהלען האָ־בען אַ גאַנצער טוץ פּאַרטייען געהאַט אַריינגע־בראַכט זייערע צעטלען אין דער וואַהל־ביוראָ.

פון דעם גאַנצען מנין פּאַרטייען, וואָס זענען אַרויסגעטרעטען אין דעם וואַהל־קאַמף איז כדאי צו דערמאָנען יענע פּאַרטייען, וואָס זענען אַריינגע־טרעטען אין קאַמף אַריין מיט איינענע פּראָגראַמען.

אין ערשטער רייה איז עס געווען די ציוניס־טישע פּאַרטיי מיט איהר פיהרער, דעם פּאָרזיצער פון יודישען פּאַרלאַמענט־קלוב אין רומעניען, סע־נאַטאָר ד"ר מאיר עבנער, נאָך דער אָפיציעלער ציוניסטישער פּאַרטיי איז געקומען דער פעראיי־ניגטער צעטעל פון אָרטאָדאָקסען און מזרחי, דאַן דער „בונד", דער פעראייניגטער צעטעל פון פּועלי־ציון און צעירי־ציון, דער צעטעל פון די אַזוי־גערו־פענע „איינגעשריבענע". דאָס זענען יענע יאהודים, וואָס זענען פערשריבען אַלס מיטגלידער אין דער רעגירונגס־פּאַרטיי, דאַן די שטראַיכער־פּאַרטיי, און לסוף דאָס רעשט קלענערע פּאַרטייען און פּאַר־טייעלעך, וועמענס איינציגער פּראָגראַם איז „כאַ־פּען אַ בענקעל" — און פטור.

די אָפיציעלע רעגירונגס־פּאַרטיי, אָדער די פּאַרטיי פון די „איינגעשריבענע" יודען, מיט דעם קהלה־ושערענט ד"ר לאַוואַראָוויטש בראש האָט מיט דעם כח פון דער מאַכט אָנגעשטרענגט אַלע כוחות, אַז איהר צעטעל זאָל בעקומען אַ מאַיאָריטעט. די אַנדערע פּאַרטייען האָבען אויך נישט געשוויגען און אויסגענוצט זייער גאַנצען איינפלוס אום צו געווינען וואָס מעהר וועהלער פאַר זיך. עס האָט געטראָפען אַז בעוואוסטע וואַהל־מאַכערס האָבען געהונגען נישט־יודען פון גאַס. זי איבערגעטוען אין יודישע בגדים און געפיהרט צו די אורנעס וועהלען, שפּעטער האָט מען די דאָזיגע „וועהלער" דערקענט און אָפּגעפיהרט אין קאָזע אַריין.

די גרויסע אָנשטרענגונג מצד אַלע פּאַרטייען און די וואָכענלאַנגע וואַהל־צוגרייטונג פון אַלע צדדים האָט געפיהרט דערצו, אַז פון די צעהן צעטלען האָבען 9 צעטלען בעקומען מאַנדאַטען.

דער רעזולטאַט איז געווען פאָלגענדער: פון די פינפציג מאַנדאַטען, וואָס דאַרפען בילדען דעם קהלה־ראַט, האָבען די ציוניסטען בעקומען 13, ד"ר שטראַיכער 10, דער „בונד" 8, די אָרטאָדאָק־סען 5 און דער רעגירונגסמאַן ד"ר לאַוואַראָוויטש נאָר פינף מאַנדאַטען, דעם רעשט האָבען בעקו־מען די קלענערע פּאַרטייען, ווי פּועלי־ציון, צעירי־ציוניסטען א. א.

דער דאָזיגער רעזולטאַט האָט, פערשטעהט זיך, שטאַרק נישט געשמעקט די רעגירונגס־יאָהו־דים מיט דעם ד"ר לאַוואַראָוויטש — בראש — און מ'האָט מיט'ן כח פונם פּריץ, געלאָזט פּסלען גאַנצע 5 צעטלען, פון די אָרטאָדאָקסען, פון ד"ר שטראַיכער, פון פּועלי־ציון, צעירי־ציון א. אַ. מיט אַנ'ערך פון 20 מאַנדאַטען, כדי אַזוי אַרום צו קענען זיכערען פאַר זיך אַ מעהרהייט.

ה. נעלער.

צווישען ווילנע און ווארשא

(רייזע בילדלעך)

צווישען די מעהרערע יודישע הילפס־אַנ־שטאַלטען פון ווילנאָ איז די סאַמע „לעבעדיגע" — די ביוראָ פון האַיאַס־עמיגרירעקט, וואָס געפינט זיך אין דירה מיט דער אַזוי־גערופענער יעקאָפּאַ.

יעקאָפּאַ (יודישער הילפס־קאָמיטעט) איז יענע יודיש־רוסישע אָרגאַניזאַציע, וואָס האָט זיך אינ'ם ערשטען יאָהר פון דער וועלט־מלחמה אָרגאַניזירט אין פּעטערבורג און האָט ווירקליך זעהר אַ סך אויפגעטון פאַר די יודישע קריגס־געליטענע.

אָבער באַלד נאָך דער רוסישער רעוואָלוציע האָט זי זיך ליקווידירט און עס איז פון איהר קיין זכר נישט געבליבען.

מעהר נישט אין ווילנע, וואָס האָט אַ שוואַכ־קייט צו טראַדיציעס, האָט מען אויפגעהויט דעם נאָ־מען רוסישען ראשי תיבות (יעווריעסקי קאָמיטעט פּאָמאָשטשי) און דער נאָמען יעקאָפּאַ איז צווישען דער ווילנער אָרימקייט זעהר פּאָפּולער.

נאָך מעהר, אַפילו די, וואָס געהען צום האַיאַס־עמיגרירעקט צוליב עמיגראַציע־זאַכען, וועלען גיכער זאָגען, אַז זיי געהען אין יעקאָפּאַ איידער אין האַ־יאַס־עמיגרירעקט.

דאָס וואָרט יעקאָפּאַ איז אַ פּנים תקיפיגער, צוזאָגענדיגער.

בין איך אויך אַוועק אין יעקאָפּאַ אַ קוק טון ווער וואַנדערט איצט אויס פון ווילנע, און וואוהין?

זענען דורכגעגאַנגען פאַר מיינע אויגען, אין משך פון איין פריהמאָרגען, ביי 60—70 עמיגראַנטען און ערב־עמיגראַנטען פון פערשידענעם עלטער און פערשידענע שיכטען.

איך האָב דערזעהן פאַר זיך 60—70 פאַר יוד־ישע אויגען, וואָס זענען נאָך נישט אינגאַנצען אויס געלאָשען. עס טליעט נאָך אין זיי ערגעץ וואו די האָפענונג צו דערזעהן וועז־עס־איז די הויפּט־שטעט אָדער די פּרייריעס פון אַרגענטינע, בראַזיליען, דרום־אַפריקע אָדער אויסטראַליע.

זיי זענען נאָך פול מיט מוט און גלויבען, — כאָטש יעדער איינער פון זיי ווייסט, אַז דער וועג אַהינצו איז זעהר שווער און טייער. זיי ווייסען אויך, אַז נאָר ווייניג קאָנען דאָ געהאָלפען ווערען, ווייל נאָר ווייניג פערמאָגען מיט וואָס אויסצוואַנדערען.

דאָך אָבער פּרובירט מען אַלע וועגען און מיט־לען. מען איז שוין אין ווילנער געגענד דערגאַנגען צו ורעם, אַז מען נעהמט אַרויס פון חדר עלף־צוועלף יעהריגע יונגלעך און מען שיקט זיי אַריבער צו פריינד אָדער בעקאַנטע אין דרום־אַפריקע, כדי אַזוי־אַרום כאָטש ראַטעווען בעצייטענס איין איינ־ציגען נפש'ל פון דער משפּחה, — אַ נפש'ל, וואָס קאָן אפשר מיט דער צייט ווערען דאָרטען דער איינ־ציגער אָנהאַלט און שטיץ־פּונקט פאַר דער גאַנצער משפּחה.

אַזעלכע חדר־יונגלעך עמיגראַנטען האָב איך גע־זעהן אין משך פון איין פריהמאָרגען גאַנצע דריי.

עס קומען אויך אין ביוראָ מעהר סוחרים־מלעך צו פערשרייבען זיך אויף ד ילאַנגר־ווירטשאַפטליכע קורסען. דורך זיי קאָן מען אַמאָל בעקומען די זכיה אויסצוואַנדערען קיין קאַנאַדע אָדער אַר־גענטינע.

נאָר פאַראַלעל מיט אָט דער דאָזיגער עפענטלי־כער עמיגראַציע־אַרבייט מוז געוויס אויך פאָרקומען אין די הינטער־געסלעך פון ווילנע אַנ'אומלעגאַלע עמיגראַציע־טעטיגקייט, אַ טעטיגקייט מצד אַלפאָנ־סען און פרויען־הענדלער, וואָס, פאַרשטעהענדיג זיך ווי רייכע פעטערס פון אַרגענטינע אָדער בראַ־זיליע פערנאַרען זיי די אומגליקליכע יודישע טעכטער אין נע קפּוז ווינד און אומקום.

קיינער פון אונז, געזעלשאַפטליכע טוער, ווי אויך אַפילו עמיגראַציע־טוער, ווייסען נאָך עד־היום נישט יענע סודות פונ'ם פרויען־האַנדעל, דורך וועל־בע אַ סך יודישע טעכטער ווערען פעראומגליקט אויף אייביג.

נאָך מעהר, אַפילו דער פעלקער־בונד, וואָס שטודירט בסוד אין משך פון 4 יאָהר די סודות פון פרויען־האַנדעל, האָט נאָך קענטיג עד היום דורך זיינע פערטרעטער אין דרום־אמעריקא, קאַנאַ־דע און ווייטען מזרח נישט בעקומען די ריכטיגע עצות, ווי אַזוי דעם פרויען־האַנדעל צו בעקעמפען אָדער, לכל הפחות צו בעגרעניצען.

נאָר אָט טראָגט מיך שוין דער צוג פון ווילנאָ קיין וואַרשאַ. מיט יעדער שעה ווער איך אַלץ ווייטער פון דער אינטימער ווילנא וואָס איידער דו פאָהרסט צו איהר צו — הויבט דיר שוין אָן קלאַ־פּען דאָס האַרץ, ווי דו וואָלסט געהאַט צוגעפאָהרען צו דער אייגענער מאַמע, אָבער אויך פון דעם אַוועק פאָהרען פון איהר ווערט דיר נישט גרינגער. אדרבא עס ווערט נאָך שווערער, שפּירענדיג, אַז דו ביזט נישט בכוח מיט עפּעס וואָס צו בעצאָהלען פאַר דער האַרציגער הכנסת־אורחים, וואָס ווילנע האָט דיר געגעבען. אַפילו די קצבה־יודען פון דעם ווילנער שול־הויף זענען דאָך געווען צו מיר אַזוי גאַסט־פריינדליך, און איך האָב נישט בעוויזען אַפילו מיט איינעם פון זיי צוזופאָהרען, ווי איך האָב זיי צוגע־זאָגט, צום אַלטען בית־עלמין און דערגעהן דאָרטען עפּעס נייעס וועגען פערגאַנגענע צייטען און פער־גאַנגענע מענשען.

און ווער ווייסט ווי לאַנג נאָך דאָס ווילנער וועדימעל וואָלט מיך געטאַטשעט און געפייניגט, ווען איך שלאָף נישט איין אַ פערמאַטערטער פון די ווילנער איינדרוקען און כאַפּ זיך אויף ערשט אין וואַרשאָ — אין דער הויפּט־שטאָט פון גרויס־פּוילען.

מען דאַרף האָבען געקומען אין וואַרשאָ פון ווילנער זייט, כדי צו דערשפּירען ווי גרויס־שטאָטיש איבערגעלאָרען עס און די שטאָט וואַרשאָ.

שוין אַראָפּקומענדיג פון וואָקזאַל, הויבט זיך דיר אָן דוכטען, אַז די שטאָט קאָן יעדע רגע עקספּלאָ־דירען פון צופיל איבערגעלאָרענקייט. אַזאַ מין שטאַר־קע, אָבער נישט רעגולירטע בעוועגונג האָב איך נאָך נישט געזעהן אין קיין איינציגער הויפּטשטאָט פון מזרח און מערב־אייראָפּאַ.

און נישט נאָר די שטאָט אַליין, נאָר יעדער איינוואוינער פון וואַרשאָ איז, דוכט זיך מיר, אָנ־געלאָדען מיט וועלכע עס איז אומבעקאַנטע ליידענ־שאַפטען, וואָס קאָנען יעדע רגע עקספּלאָדירען און דיך מיט עפּעס איבעררעשען אָדער איבערשרעק־קען....

איך האָב אויף טשיקאַווע אויסגעשניטען פון דער וואַרשעווער יודישער פרעסע איניגע צייטונגס־קעפּלעך, און אָט וואָס עס האָט פּאַסירט אין וואַר־שאָ פאַר די עטליכע טעג פון מיין זיין דאָרט.

„איין ברודער דעם צווייטען אָפּגעביסען די נאָז" צוליב אַ ירושה פון אַ מאַכאַק־פּושקעלע.

„אונטערגעצונדען די שטוב פון באַלעבאָס און אַליין אַראָפּגעשפּרונגען פון דעם פינפטען שטאָק" (שרעקליכע טראַגעדיע פון אַ סוב־לאָקאַטאָר וועלכען מען האָט געוואָלט אַרויסוואַרפען פון דער דירה).

„פּאָליציי און פייערלעשער קעמפען צוויי שעה צייט מיט אַ משוגענעם".

„דערשאָסען ד יגעליבטע ליגענדיג אין קראַנ־קען־בעט".

„איידער דו זאָלסט מיך אַוועקוואַרפען, דער־הרגע מיך".

„פון ליבע ביז מאָרד און זעלבסמאָרד (בלוטיגע טראַגעדיע).

„מוטער וואַרפט זעקס־וואָכיג קינד אויף די רעלסען פון טראַמוויי".

„אויפ'ן פּראַגער בית־עולם עפענט זיך אַליין אַ פרישער קבר" (אפילו מתים בלייבען נישט רוהיג).

און נאָך און נאָך אַזעלכע און ענליכע נעי־שיכטעס, וואָס קאָנען פּאַסירען. דוכט זיך מיר, נאָר אין אַזאַ שטאָט, ווי וואַרשאָ, וואו די לייד־נשאַפטען ווערען נישט קאָנטראָלירט דורך דעם שכל הישר און וואו די נערוון זענען אָנגעצויגען ווי סטרו־נעס אויף אַ פידעל, וואָס דאַרף ערשט אָנהויבען שפּילען...

דערמיט אפשר דערקלערט זיך אויך דער שטענ־דיגער „ברודער־קריג" צווישען די בונדיסטען מיט ד ירויטע (קאָמוניסטען) און מיט די ווייס־בלויע פּועלי ציוניסטען). דער ברודער־קריג צווישען די ציוניסטען און אָרטאָדאָקסען, צווישען די חסידים פון איין רבי'ן מיט די חסידים פון אַ צווייטען רבי'ן, דער ברודער־קריג, וואָס אין גרונט גענומען האָט ער נישט הינטער זיך קיין שום בערעכטיגונג — ווייל די גאַנצע קאַמפס־ענערגיע און קאַמפס־לוסט ווערען פערברויכט נישט לויט די ראַסען און קלאַסען־ליניעס, נאָר אין די ענגע ד' אמות פון די נאַלעוו־

(ווייטער זעה 9־טע זייט).

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנא 25, טעל. 26-87
צוריקגעקעהרט
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענע־רישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנד־לונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
מסאָן פון 8 פריה ביז 2 נ.מ. און פון 6—9 אַוו.

פּראָווינץ־מעשה'לעך

וואס עס דערצעהלט דער פּנקס פוּן לוטאמירסק, — א מעשה פוּן די כאָלערע יאהרען, — אוּן א מעשה פוּן די ימי דאטשע

ויהי בישורין מלך — אין לוטאָמירסק איז מיט 70—80, צי גאָר מיט צוויי הונדערט יאָהר צוריק געווען אַ כאָלערע, נישט היינט געראַכט; מענשען זענען געפאַלען אויף דער ערד, ווי שניי פון הימעל און דאָס ביסעל מענשהייט, וואָס איז נישט געפאַלען, איז זיך צולאָפען, ווער מעבר ליִם קיין שאָרעק, ווער קיין זדונסקע־וואָליע און ער ס'האָט אַנגעשלאָגען אַזש קיין קאָנסטאַנטין... און די טויטע זענען געלעגען און געלעגען אַזוי לאַנג, ביז דער כאָלערע איז מיאוס געוואָרען צו צאַפּלען, ווי אַ שוואַרצער האָן מיט די פליגלען און זי האָט אָפּגעטרעטען. ערשט דעמאָלט איז די צעפאַלענע מענשהייט צוריקגעקומען און מע זהאָט די טויטע, אויס מורא, אַז זיי זאָלען נישט אויפשטעהן, און נאָכאַמאָל ברענגען אַ כאָלערע אויף דער וועלט בעגראָבען ווייט, ווייט — אַ גאַנצען תחום־שבת אויסער דער שטאָט און, כדי נאָך זיכערער צו זיין, וויל אייביג איז בעסער פריהער בעוואָרענט ווי שפּעטער בערויערט, האָט מען אויף זייערע קברים געפלאַנצט ביימער, ווייל זאָל אַ טויטער, וואָס האָט שוין היפשע יאָהרען נישט געגעסען, פּרובען אויפשטעהן, בעת עס ליגט אויף איהם אַ צוויי ווענגעלער זאַמד און אויפ'ן זאַמד אַ בוים!...

אָט אָ די איבערגעבראַכטע מעשה שטעהט בפירוש פערשריבען מיט שוואַרצען טינט, וואָס האָט היינט שוין אַרויטליכען קאָליר אויף וויס פּאַפּיר, וואָס זעהט שוין הייגט אויס, ווי אָפּגעוויקעלטע קבורה־בלעטלעך אין דעם „פּנקס" פון דער לוטאָמירסקער חברה־קדישא.

באותו הפּנקס, אין דעמועלבען גרויסען בוך אין לעדערנע טאַוולען געפינען זיך נאָך אַ מאַסע טשיקאַווע מעשיות. אַ מעשה, ווי אַזוי מען האָט אַ יוד בעגראָבען „קבורת חמור", ווייל ער האָט מחלל שבת געווען. אַ מעשה וועגען אַ „מוכת־עץ" און אַ סך אַנדערע פערשידענע זאַכען, דען לוטאָמירסק, רבותי, איז אַן אַלטע שטאָט. ווען לאָדז איז נאָך געווען אַן עופה'לע, איז שוין לוטאָמירסק געווען אַ קהלה מיט איינעגע צוויי ראָזאָרעס, מיט אַ רב, מיט אַ שמש, מיט אַ מקוה־יוד, מיט אַ טיקערין, מיט א גלח להבדיל, אַפילו קיין סטראַזשניק (צום נוטען געראַכט זאָל ער ווערען, ער איז געווען אַ ברילאַנטענער ערל) ס'האָט דאָס גאָרנישט היינט, האָט אויך נישט געפעהלט... און לוטאָמירסק האָט פון קדמונים־אָן ליב געהאַט צו מאַכען געשיכטע, צו פערשרייבען היסטאָריעס, כדי עס זאָל בלייבען לזכרון.

לוטאָמירסק האָט נישט בלויז פערצייטיגע געשיכטעס, פערצייטיגע היסטאָריעס פערצייכענט, לוטאָמירסק איז אַ ראַנק און אַ לויב זיין ליבען נאָמען אַ שטאָט מיט משכילים, וואָס זענען נישט געבראָכען אויף דער עברי און וואָס קענען האַלטען די פעדער אין האַנד און אַז עס טרעפט זיך עפּיס (ס'זאָל אַזוי נישט טרעפען, ווי עס טרעפט), פערשרייבט מען.

אַזוי ווי אָבער דעם פּנקס קענען נאָר לייענען יחידי־סגולה, און אגב איז דאָך די גאַנצע וועלט נישט אין לוטאָמירסק, האָב איך הקטן גענומען אויף זיך די טירחא איבערצוגעבען די סאַמע לעצטע מעשה, וועלכע אויב זי איז נאָכנישט פערשריבען אין פּנקס, פערדינט זי יעדענפאַלס בעשריבען צו ווערען, לכל הפחות, אין די גאַזעטען:

די מעשה הויבט זיך טאַקע אָן פון דעם כאָלערע'דיגען וואַלד; דער וואַלד איז אויף דער כאָלערע געוואַקסען, ווי אויף הייוען; אויסגעוואַקסען אין דער לענג און אין דער ברייט, אַז כאָטש נעהם איהם אַרום מיט ביידע הענד... און אַז עס איז פאַראַן אַזאַ גרויסער און געדיכטער וואַלד אויף גאָט'ס וועלט און דערצו נאָך אין אַזאַ שטאָט, וואָס ליגט אַזוי נאָהנט נעבען לאָדז, דאַרף מען צו פאָהרען אויפ'ן „לעטניק" אַזש קיין קאַלע, קיין קאָכאַנובקע, צי גאָר קיין ווישניאָוועגורע, ערגיץ היינטער די הרי־חושך; אַז אָט שטרעקט מען אויס די הענד און מען האָט לוטאָמירסק?!...

האָבען זיך טאַקע אין לוטאָמירסק בעזעצט די שענסטע בעלי־בתים'לעך פון, שטעטעל לאָדז, גבירים ..., די גרעסטע מאַגנאַטען, וואָס דער רבונו של עולם האָט זיי געבענטשט מיט כל טיב, מיט ווייבער מיט קינדערלעך, וואָס האָבען קאָפּ־ווייטאָגען, מיט טעכטער, וואָס האָבען חתנים, מיט שוויגערס, וואָס קענען נישט שלאָפען ביינאַכט און וואָס האָבען קיין אַפּעטיט נישט א. א. וו.

איז קיין לוטאָמירסק אויך אַראָפּגעקומען אַ בני־בית פון אַ טאַטע־מאַמע, אַ שוויגער מיט אַ דאָפּעלטען נוירע 7 טעכטער, איינע גרעסער פאַר דער צווייטער און 5—6 יונגעלעך, וואָס געהען נאָך אין חדר נעביך און וואָס געהען אָנגעטון אין תחתונים'לעך מיט שפּעלטליך.

וואו וואוינט מען אין לוטאָמירסק? ביים וואַלד. האָט די פאַמיליע געדונגען אַ צימער מיט אַ ווערענדע און זי האָט זיך בעזעצט, נישט אַזוי פיל אין צימער, ווי אויף דער וועראַנדע, ווייל אין צימער איז אַ ביסעל ענגליך.

האָבען די 7 טעכטער 7 חתנים און יעדע פון די 7 — צו אראַראַטאָרען בעזונדער, קומען צו פאָהרען די 7 אָפיציעלע, די 49 נישט אָפיציעלע, יעדער נישט אָפיציעלער ברענגט מיט אַ 2—3 קאָלעגען, וואָס זענען מוזיקאַליש: איינער שפּילט פידעל, אַ צווייטער טשעלא, איינער פלייט, אַ צווייטער — אויף אַ טראָמפּייט א. א. וו.

זיצט די משפּחה אויף דער וועראַנדע און די קאַפּעליע שפּילט און, אַז דער בורא — עולם העלפט און ס'קומט דער ליבער פרייטאָג און כ'־ קומט צו פאָהרען דער פאַמיליען־פאָטער — געהט מען זיך באָדען... ווייל לוטאָמירסק, רבותי, האָט אַ חוצ'ן וואַלד, אויך אַן'איינען באָד־הייזעל.

ובכן: פאַראויס געהט די עקרת־הבית — די פונדאַמענט־לעגערין, די שוויגער מיט אששו־ושמחי־בני־מער־מינעלע, צוגעשפּיליעט צום דאָפּעלטען גויר־דער, נאָך דער שוויגער, געהט דער פאַמיליען־פאָטער געאָרעמט מיט דער גליקליכער מוטער, נאָך זיי — די 5—6 חדר־יונגלעך נעביך, צום סוף — די 75 טעכטער און פון הינטען די קאַפּעליע.

און דאָ הויבט זיך דער עקר־המעשה:

אין לוטאָמירסק איז דאָ אַ גלח, וואָס האָט ליב דאָס וואַסער, ס'גאַנצע לעבען, קומט ער צום וואַסער און טרעפט אַ פערפּלייצונג, לא עלינו — דאָס וואַסער איז שוואַרץ פון מענשהייט און געהט אַריבער איבער די ברעגעס: אַ שוויגער, טאַטע־מאַמע, 7 טעכטער, 5 צו 6 חדר־יונגלעך, 7 חתנים, 49 אראַראַטאָרען, אַ 70—80 סתם בעקאַנטע; דאָס אַלעס באָדט זיך, דאָס אַלעס שרייט, אַלעס פּילדערט און די קאַפּעליע שפּילט — קומט דער גלח צו לויפען צום רב:

— פּאַניע ראַבינע, זייט ווען ערלויבסטו דאָס, אַז עס זאָלען זיך באָדען מאַנספערשוינען מיט נשים צוזאַמען?

זאָגט דער רב:

— ניע מאָזשע ביטש, פּאַניע, הוהכן? אפשר איז עס גאָרנישט געווען קיין יודישע קינדער?

— נא האַנאר, מי יודישע קינדער! — כ'האָב דאָך אַליין געזעהן און אַליין געהערט, פּשעטשעש גראַלי כאַטיקוען!...

וואָלט דער פרייטאָג נישט געווען דער פרייטאָג נאָך תשעה־באב, וואָלט דער רב בעשטימט גוזר תענית געווען און די לעטניקעס וואָלטען נישט מעהר געהאַט אַזעלכע לייכטע קעפּ, אַזוי ווי אָבער דאָס איז גראָד געווען נאָך תשעה־באב און דער עולם איז געווען אָפּגעשוואַכט, האָט מען בלויז אויסגעפונען און אַ' אסור אין שוהל אויפ'ן באָד־הייזעל ולזכרון איז בעש לאָסען געוואָרען די מעשה צו בעשרייבען אין קהלה'־שען פּנקס.

קאָנסטאַנטין

דעם גראף צעפּעלין האט מען געהאלטען פאר א פאנטאזיאר און משוגענעם

ער איז געשטארבען איז גרוים עלענד

גרוי און אַלט איז געוואָרען דער שוואַבישער גראַף צעפּעלין, וועלכען מען האָט זיין גאַנץ לעבען געהאַלטען פאַר אַ פאַנטאַזיאָר, כמעט פאַר א משוגענעם. טאָג און נאַכט האָט ער געבויט אין זיין וואַרשטאַט ביי דער באָדענזעע. אין „וויער זשורנאַל" ווערט דערצעהלט, ווי צעפּעלין האָט מקריב געווען די לעצטע שיריים פון זיין פערמעגען, זיין געזונט, זיינע נערווען, און קיינער אין דייטשלאַנד האָט דעמאָלט נישט געוואוסט, מיט וואָס פאַר אַן'עקשנות דער אַלטער כישוף־מאַכער קעמפט מיט ציפערען, מאַטעריאַלען און מיט די עלעמענטען.

און עס איז געקומען דער גרויסער זומער־טאָג.

דריי פרייגר האָבען שווייגענדיג געשפּאַנט ביי דער אָזערע, זייערע הערצער האָבען אומרוהיג געקלאַפּט, ווייל היינט האָט עס געמוזט ענטשידען ווערען — אָדער גאָרנישט, טריאומף אָדער קאַטאַסטראָפע: די ריזיגע שיף מוז פערבלייבען אין דער לופט פיר־און־צוואַנציג שעה, אָדער די רעגירונג וועט צונעמען ביים אַלטען קאַפּיטאַן יעדע ווייטערע שטיצע. די דריי פרייגר זענען געווען דער גראַף פערדינאַנד פאָן צעפּעלין, דער שטראַסבורגער מעטע אָרלאָג פּראָפעסאָר הערגעזעל און דער פּאָעט עמיל זאַנדט. זיי האָבען געעפענט דעם טויער, האַמערנדע, ציטערנדע, בראָמענדע געוויסען האָבען געדונערט אין דעם קיהלען הוים. די מאַשיניסטען האָבען אַריינגעשריען איבער דעם אַנדערען אין די אויערען, כדי צו קענען זיך דערהערען. דרויסען האָט געוואָרט דער קלאָרער פריהמאָרגען. דרויסען האָט געוואַרט די וועלט. אין דעם גראַפ'ס אויגען איז געווען גליהענדיגער שמערץ, ווייל ער האָט געפיהלט ווי די אומגעהויערע לאַסט פון פעראַנטוואָרטליכקייט האָט זיך געלייגט אויף זיינע אַקסלען. ער האָט געגעבען קורצע בעפעהלען. איז אַ שעה אַרום האָט דער מאָנסטער־אַפּאַראַט לייב גענומען זיין גרייט זיך אויפצוהויבען. נאָר עפּעס האָט נישט געשטימט, ווייל דער נעגיאַלער אינזשענער, לודוויג דיר, איז אויפגער ענטגעלאָפען פון עק צו דער נאָז און ווי־דער פון דער נאָז צום עק, און פערצווייפעלט געווענדעט זיך צום גראַף:

— הער גראַף, דאָ איז אַ טעות!

דאָ איז נויטיג צו זבמערקען, אַז יעדע לופט־שיף ווערט פאַר'ן פאָהרען אָפּגעוואויגען. מען האָט פערצייכענט דעם אונטערשיד צווישען דער טראָגקראַפט פון דער לאַסט, און עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די לאַסט איז מיט 200 פונט שווערער, ווי זי דאַרף זיין. דער גראַף האָט אַליין דורכגעקוקט דעם חשבון. ער האָט געוואוסט, אַז ער איז געווען שטרענג: אויסגערעכענט איז נישט אַריינגעלייגט קיין זאַך צופיל אָדער צו ווייניג. די אַרומיגע האָבען שוין גענומען שאָקלען מיט די קעפּ: ווי־ער אַ דורכפאַל, הייסט עס דער מאָטאָר איז געבליבען אומבעוועגליך, וואָס פאַר אַ רעטעניש קען דאָ זיין? האָט איטוצער מיט אַ כיון קאַליע געמאַכט עפּעס אין דער געהאַ־טיגער מאַשין. דאָ איז דער אינזשענער אַריינגעקראָכען אינעווייניג אין דער שיף, דורכגעלאָפען צווישען די קליינע באַגאַזש, איבערגעצעהלט די געצייג און דער קאַבינע, אויסגעפּרובט די נאַנדאָלען, די לופט־זעק, דעם זאַפּאַס מיט ברענשטאָף און דעהעהרע — אין אַ פערבאָרגענעם ווינקעל האָט פרידליך געכראָפּעט אַ מענש, אַן'אָפּגעריסענער, באַפּגעדערטע יונג, וועמענס שוואַרצהאָריגער קאָפּ איז געלעגען אויף אַ טאָרבע, און צווישען זיינע ליפּען האָט זיך געשאָקעלט אַ בלימעל. מען האָט דעם יונג אויפגעוועקט נישט בעזונדערס צערטליך, אָבער ער האָט קיין איינציג וואָרט נישט פערשטאַנען. ער האָט זיך געריבען די אויגען און געניצענדיג אַרויסגעקראָכען פון זיין באַהעלטעניש. ער האָט זיך דורכגעשאַרט נעבען דעם אַלטען גראַף, און זיגענער האָט אויסגעפּלאַצט אין אַ געלעכטער. פון וואַנען האָט זיך דאָס ווילדע בעשעפעניש גענומען אין דער שיף? האָט ער עס געטון ביינאַכט? איז ער אַ הייזלאַער וואַנדערער?

„דאָס איז אַן'איטאַליענישער בעטלער", האָט איינער ערקלערט, אָבער ווי אַזוי האָט ער פערבלאָנדזשעט אין דער עפּאָכע־מאַכענדער קוואַרטיר, אין דעם ווינקעל פון נייער וועלט־געשיכטע? ער האָט, ווייזט אויס, צופּיס אַריבערגעוואַנדערט די אַלפּען, געווען מיד און געזוכט אַ דאַך ביי דעם גרויסען ברודער. גראַף צעפּעלין האָט איהם אַ סטראַשע געטון מיט'ן פינגער. זאָל ער איהם פרעגען, צי ער האָט גערויכערט אויף זיין געלעגער? נייך, ער האָט מורא געהאַט צו פרעגען, ער האָט געמוזט שאַנעווען זיינע נערווען, אַ חוץ דעם האָט פון דעם יונג ניכער געשמעקט מיט הונגער, ווי מיט טיטון. מען האָט אַרויסגעטראָגען דעם איטאַליענער אַ פריהשטיק פון ברויט און וואורשט, אָבער ער האָט עס נישט געגעסען אין זייער קאָמפּאַניע, ער איז אַוועקגעלאָפען מיט די גוטע זאַכען, אַוועקגעזעצט זיך אויפ'ן ברעג פון דער אָזערע, אַראָפּגעלאָזט די פיס אין וואַסער און גענומען מיט אַפּעטיט קייען.

באַלד האָט ער אויפגעהערט צו קייען. זיינע הענד האָבען געציטערט, זיין מויל איז געווען, ווי אַן'אויפגעריסענער לאָך, די אויגען האָבען אַרויסגעשטאַרטשעט. וואָס קריכט דאָ אַרויס פון יענעם הויף? אַ געוואַלדיגע באָמבע? אַ פיש? אַ ווייסער ריזיגער סיגאַר? דער פרעמדער האָט ווי פערשטאַרט געקוקט אויפ'ן נס אַ האַלבע שעה לאַנג. און ווען די לופט־שיף האָט פּרוזענדיג און רינערענדיג אַ פליה געטון אין בלויע הימעל, האָט ער מיט שרעק אַ שליידער געטון זיין וואורשט און ברויט אין וואַסער, איבערגע'צלמ'ט זיך און גענומען לויפען אַזוי ווי די שטיינער און דאָס גראָז וואָלטען געברענט אונטער איהם. ער האָט זיך ערשט אומגעקוקט, ווען די לופט־שיף האָט שוין געשוועבט איבער די אַלפּען, איבער וועלכע ער האָט וואָכענלאַנג געמוזט מיד קלעטערען, כדי צו קומען אַהער. דאָ איז ער געבליבען שטעהן. האָט ער בשעת מעשה געדאַנקט גאָט, וואָס ער האָט איהם מציל געווען פון דעם מאָנסטער? האָט ער הען נישט געשלאָפען אין דעם מאָנסטער — זיס, טיט הנאה?

ער איז פערקראָכען, אַ קליין מענשעל, אין אַ הייל פון מאָך און זאַמד, און דער שוואַבישער אַלטער גראַף איז געפלויגען איבער די אַלפּען ענטקעגען רוהם, ענטקעגען דער אייביגקייט.

געווען איז דאָס דעם ערשטען יולי, 1908.

ב. ל—ן

שעהנע מעשיות פון דער גאנצע וועלט

(5) אנדע פין זייט

לויבען צו זעהן עלק אַרום זיך און זיין געזיכערט געגען די פיינדליכע קוילען.

דער כעמישער צוזאַמענשטעל פון דעם גלאָז ווערט געהאַלטען אין געהיימניש.

•

אין יאָהר 1913 האָט דער קונשטער־מאַכער זשאַן לוקטשי פון סאַן קאַשיאַנאַ בעשלאָסען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד. איידער ער איז בעגאַנגען דעם שריט האָט ער בעשטעלט ביי אַ טישלער אַ טרומנע און ווען זי איז געווען פערטיג, האָט ער זיך אין איהר אַריינגעלעגט און זיך געלאָזט אַ קויל אין ברוסט אַריין. די וואונד איז אָבער נישט געווען קיין געפעהרליכע און לוקטשי איז געזונד געוואָרען.

און יעדער יאָהר, אין דעם יאָהרצייט פון דעם ערשטען שאָס האָט לוקטשי געפּרובט זיך צו נעמען דאָס לעבען און אַלעמאָל האָט מען איהם אָפּגערעטעוועט. ער האָט זיך איינגע'עקשנט אין דעם וואונש צו שטאַרבען, אָבער דער טויט האָט איהם פערקשנט נישט גענומען ביז ער האָט מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק צוגעזאָגט זיין זוהן, אַז ער וועט אויפהערען צו שפּילען מיט'ן גורל צולהכעיס.

מיט אַ וואָך צוריק איז לוקטשי געשטאָרבען מיט אַ נאַטירליכען טויט. דער זוהן האָט אַריינגעלעגט זיין קערפּער אין דער טרומנע, וועלכע האָט געוואַרט אויף איהם 16 יאָהר.

CIECHOCINEK

וולאצלאַווסקאַ־גאַס — ווילאַ „Wiktorja"

Dr. med. W. Łaski

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

נעמט אָן פון 1־טען יוני 1929. 2728

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32־41

צוריקגעקעהרט.

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער־שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ־לאַמפּען (האָר־אויספאַל)

נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוועגד

אויפגעשטאנענע תחית המתים

א מערקווירדיגע געשיכטע מיט א יונגענמאן, א ווייב פון צפון-רוסלאנד, א כלה א סטודענטקע, "א שיקסע אין פאריז א. א. וו. ביז צו לאדזער אדוואקאטען

(2*)

אין א קורצע צייט נאך די תנאים האבען די כלה'ס עלטערן אנגעהויבען זיך ענערגיש צו צוגרייטען צו א חתונה.

איזידארעק האט זיך אבער שוין ענטשידען אקעגענגעשטעלט און ערקלערט קאטעגאריש, אז פאר'ן ענדיגען דעם שטודיום קאן ער נישט און וועט נישט חתונה האבען.

מיט'ן גרעסטען אומגעדולד האבען די עלטערן אפגעווארט דעם גליקליכען מאמענט ווען איזידארעק וועט אהיימקומען מיט'ן אינזשעניערען-דיפלאם, מאכענדיג דערוויל אלע נויטיגע פאר-בערייטונגען צו דער חתונה.

ענדליך האט איזידארעק געענדיגט דעם פאליטעכניקום נאך מיט אן'אויסצייכנונג.

אז די עלטערן האבען דעמאלט מיט איהם גענומען רעדען וועגען בעשטימען זמן חתונה, האט ער ווייטער אנגעהויבען זיך אקעגענשטעלען, טענה-דיג, אז כל זמן ער האט זיך מאטעריעל נאך נישט איינגעארדענט און איז נישט ביכולת צו פיהרען קיין בכבוד'דיג פאמיליען-לעבען טאר ער נאך נישט חתונה האבען.

פערשטעהט זיך, אז מיט די אלע תירוצים וועלכע האבען די עלטערן גרויס עגמת נפש פער-שאפט איז איזידארעק אויסגעקומען נאר אפצושלע-פען די חתונה מורא האבענדיג פאר א ביגאמיע-סקאנדאל.

אגומעלט האט איזידארעק געוויילט אין פא-ריז. צופעליג האט אין זעלבען האטעל וואו ער איז איינגעשטאנען, געארבייט אלס פאקאיובקע דיזעל-בע שיקסע, וועלכע האט מיט יאהרען צוריק גע-דינט אין דער אויבאנגעלכקער אכסני'ה, וואו ס'איז פארגעקומען די חתונה מיט סאניען.

מסתמא האט די שיקסע איזידארעק'ן באלד דערקענט און דער בחור האט פאר שרעק אזש אנ-געהויבען צו ציטערן.

די שיקסע האט איהם אבער באלד בערוהיגט ערקלערענדיג, אז סאניע איז שוין לאנג אויפ'ן עולם האמת.

דערהערענדיג אזא בשורה האט איזידארעק ארויסגענומען די שיקסע צו אן'אדוואקאט און און דורך זיין אינטערווענץ, האט דאס פאריזער געריכט אויפ'ן סמך פון דער שיקסעס עדות זאגען אנערקענט סאניען פאר געשטארבען.

בעקומענדיג אומערווארטעט אזא טייערען דא-קומענט האט איזידארעק דערפיהלט, ווי א שווע-רער שטיין, וואס האט איהם די גאנצע צייט גע-פרעסט, וואלט פערשוואונדן געווארען פון זיין הארץ ער האט זיך שנעל אהיימגעאיילט און גענומען מא-כען אלע נויטיגע חתונה-פארבערייטונגען.

די פרייד פון די עלטערן איז זיך גארנישט פארצושטעלען; א חתונה-מאלצייט איז איינגעאר-דענט געווארען כיד המלך. פאר'ן יונגען פאר-פאלק איז געדונגען געווארען א הערליכע וואוינונג און מעבעל האט מען בעשטעלט אין אויסלאנד.

ביז די אייגענע דירה וועט נישט זיין קאמ-פלעט איינגעריכטעט איז בעשלאסען געווארען, אז

(זעה „נייער פאלקסבלאט נ. 198)

דאס פארפאלק זאל דערוויל וואוינען ביי איהרע עלטערן.

אגומעלט אין מיטען סאמען ברען פון האָ-ניג-חודש, ווען דעם דאקטארס בני בית צוזאמען מיט'ן יונגען פארפאלק זענען זיך ברוח'דיג געזע-סען ארום רייך - געדעקטען טיש און געמיטאגט, הערט זיך פלוצלינג א רעש'דיגער קלונג און עס רייסט זיך אריין אין עס-צימער עפעס אן'אומבע-קאנטע אפגעריסענע, פערשלאמפערטע, פערגרינטע, לאמע אלטע יודענע און ווארפט זיך גלייך ארויף אויף איזידארעק'ן און הויבט איהם אן זעהר ליי-דענשאפטליך קושען און האלזען.

אין שטוב איז געווארען אן'אויסערגעוועהנ-ליכע סומאטאכע. אלע הויז מענשען זענען געווען זיכער, אז מען האט דא צו טון מיט עפעס א משוגע'נער, וועלכע איז מסתמא געקומען צום דאקטאר.

אין גיכען איז אבער קלאר געווארען, אז די פערשלאמפצוואטע יודענע, איז נישט קיין אנ-דערע, ווי סאניע, איזידארעק'ס ערשטע ווייב.

אינטערעסאנט ווי אזוי זי האט פונקט איצט געטראפען קיין לאדז און אויסגעפונען איהר מאן.

עס ווייזט זיך ארויס אט וואס:

איזידארעק'ן זייענדיג אין פאריז, האט פער-גלוסט אביסעל א לעב צו טון. האט ער מיט דער זעלבער האטעל-שיקסע, וועלכע האט איהם דער-קענט, אנגעהויבען צו פיהרען א ליבע.

איזידארעק האט מיט דער שיקסע אזוי לאנג געפיהרט א ליבע ביז ער האט זי פערפיהרט.

די שיקסע האט אבער איזידארעק'ן גענומען אויס'ן צימבעל און געפאדערט פון איהם דורפ-אויס, אזוי ווי ער האט איהר צוגעזאגט, אז ער זאל מיט איהר חתונה האבען.

בכדי צו בעזייטיגען די פארמעלע שטערונג צו דער חתונה, איז די שיקסע געפאלען אויף א המצאה און דערצעהלט איזידארעק'ן און אפילו אין פאריזער געריכט אפגעשוואוירען, אז סאניע איז געשטארבען.

אז איזידארעק האט מיט דער הילף פון דער שיקסע בעקומען דעם דאקומענט האט ער די „סימ-פאטיע" געלאזט שווימען אין פאריז און איז אהיים קיין לאדז.

ווען די שיקסע האט געזעהן, אז ס'איז שוין פערביי א געוויסע צייט און דער בחור לאזט נישט פון זיך הערען, האט זי פערשטאנען, אז דער פויגעל האט זי נעבעך ביטער אפגענארט.

דעמאלט האט זי זיך דערמאנט, אז סאניע, די טאכטער פון איהר געוועזענעם בעל בית, בלאנ-קעט זיך ארום אין א פערווארפען ליטווישׁ שטעטעל און די שפחה האט איהר באלד מיטגעטיילט, וואו ס'געפינט זיך איהר מאן.

בעקומענדיג אזא ידיעה האט די עלענדע, איינזאמע פרוי געכאפט דאס זעקעל שמאטעס אויף די פלייצעס און זיך געלאזט אין וועג אריין.

וואכענלאנג האט זי זיך אזוי געשלעפט אי-בער פערשידענע לענדער און שטעט ביז זי איז ענדליך אנגעקומען קיין לאדז.

באלד האט די משפחה אפגעהאלטען א ראט-פאמיליע און מען האט געקלערט אן'עצה, ווי אזוי צו האנדלען מיט סאניען.—

דערוויל איז בעשלאסען געווארען אנצוקריי-דען די פרוי אין סאמעט און זייד, אפצוגעבען איהר א בעזונדערען צימער מיט אלע בעקוועמ-ליכקייטען און זי צו פערזארגען מיט אלעם גוטען אזוי, אז זי זאל אביסעל קומען צו זיך און אויס-זעהען אביסעל לייטישער.

מ'האלט פערשטעהט זיך, אויף איהר „אויג" און מ'לאזט זי נישט קומען אין בעריהרונג מיט זייטיגע מענשען בכדי זי זאל נישט אויספויקען די גאנצע מעשה.

פאר פריינד און בעקאנטע שטעלט מען סא-ניען פאר אלס דעם דאקטארס א מוהמע, וואס איז ענטלאפען קוים מיט'ן לעבען פון סאוויעט-רוס-לאנד, וואו די באלשעוויקעס האבען אויסגעהרג'עט איהר בני בית, צוראבירט איהר גרויס פערמעגענס, און דעריבער איז זי א דאנק די גרויזאמע איבער-לעבענישען געווארען אביסעל געריהרט ביים שכל...

ווי אזוי איזידארעק, וועלכער איז היינט א דירעקטאר פון א גרויסער אונטערנעהמונג וועט ווייטער רעגולירען זיין בעציהונג צו סאניען איז שווער צו זאגען.

אלענפאלס רוהט ער נישט קיין איין מינוט, יעדען טאג שלאגט ער אפ די קאנצעלאריעס פון אנדערע אדוואקאטען, זוכענדיג אן'עצה, ווי אזוי ענטגילטיג פטור צו ווערען פון דער אלטער מכ-שפה,

ארגוס

שעהנע מעשיות פון דער גאנצער וועלט

אן'אינזעל וואו עס רעגירען בלויז פרויען — א ווירקענד מיטעל געגען בלוט-פערגיפטונג. — גלאז וואס פלאצט נישט. — אן'איינגע'עקשנ'טער זעלבסטמערדער

דער מעקסיקאנישער געלעהרטער פערנאנדעל איז צוריקגעקומען פון זיין רייזע אויף די אינזלען, וואס געפינען זיך אין דער געאגראפישער ברייט פון מעקסיקא און דערצעהלט וועגען די מנהגים אויף דעם אינזעל טיבוראן.

אויף דעם אינזעל, וואס איז בעוואוינט דורך דעם שבט סערי, האבען די גאנצע מאכט די פרוי-ען. די מענער זענען נאר דינסטען און ארבייטער.

טיבוראן איז א פערווארפענער אינזעל. ערשט נישט לאנג איז דארט געווען העכער 5000 איינ-וואוינער און עס איז געבליבען נישט מעהר ווי 400. די איינוואוינער האט פארבעהאלטען דעם אונאפהענגיגען גייסט פון די אלטע אינדיאנישע שבטים. דער אינזעל איז נישט געווען בעזוכט נישט דורך די שפאניער נישט דורך די מעקסיקא-נער. די סערי ווילען ליבער אויסשטארבען איידער חתונה האבען מיט די אינדיאנער, וועלכע האבען זיך אונטערגעגעבען די ווייסע. אויפ'ן אינזעל עק-זיסטירט ביז איצט מענשען-קרבנות, וועלכע פער-ענדיגען זיך מיט קאניבאלע סעודות.

פערנאנדעף האט נישט בעגעגנט אויפ'ן אינ-זעל קיין איין שוואכען מענשען אדער קאליקע.

די מענער און פרויען זענען געזונד, שטארק און שעהן. די שוואכע און קראנקע קינדער ווערען אהן רחמנות דער'הרג'עט. מען הרג'עט וואס אמאל מעהר קינדער, ווייל חתונות צווישען קרובים פיה-רען שנעל צו דעגענעראציע.

דער שבט סערי ווערט געפיהרט דורך פרויען. דער הויפט פון דעם שבט איז א פרוי ארום איהר געפינט זיך א ראט פון מאטראנען.

די הויפטין פונ'ם שבט האט די פולע מאכט איבער לעבען און טויט פון די בירגער. די מענער האבען נישט קיין רעכט און עס איז זיי אפילו פערבאטען זיך אריינצומישען אין דער ערציהונג פון קינדער. די צאהל מענער אויף דעם אינזעל איז זעהר קליין אין פערגלייך מיט דער צאהל פרויען.

*

נאך לאנגע בעמיהונגען האט זיך דעם ד"ר עהדינאל, וועלכער האט געארבייט אין נאציאנא-לען מעדיצינישען אינסטיטוט אין לאנדאן, איינגע-געבען צו ענטדעקען א מיטעל צו קעמפען מיט בלוט-פערגיפטונג דורך בעשטראהלונג.

ד"ר עהדינאל האט אדורכגעמאכט א רייה עקספערימענטען איבער חיות און בהמות און די עקספערימענטען האבען געגעבען גלענצענדע פאל-גען. ער האט געהיילט די בלוט-פערגיפטונגען מיט אולטרא-פיאלעט-שטראהלען.

די בלוט-פערגיפטונג פערשפרייט זיך דורך א זעהר סטטיגען מיקראב און די קראנקהייט ענ-דיגט זיך געוועהנליך מיט טויט. דער זעלבער מיקראב עטווייזט זיך אין בלוט אין דער עלטער און פיהרט צום טויט. איצט זאגט ד"ר עהדינאל צו צו געבען דער מענשהייט א מעכטיג מיטעל געגען דעם שונא.

*

ווי בעוואוסט, איז ערפונדען געווארען גלאז וועלכעס פלאצט נישט און ברעכט זיך נישט פון קוילען-שאסען.

אין ענגלאנד האט מען אנגעהויבען מאכען פערשידענע עקספערימענטען, כדי אויסצונוצען די ערפינדונג פאר דער קריגס-טעכניק. די רעזולטא-טען זענען; די עקספערימענטען זענען גלענצענד קודם כל אין דער קריגס פליה-טעכניק.

דער פילאט וועט ביי זיין מאטאר ארומגע-רינגעלט ווערען מיט גלאז, וואס וועט איהם ער-

ענדע זעה זייט (6)

גאלדענע גליקען

(ראמאן)

(109

— אויב איהר קלייבט זיך פארטזעצען די דאזיקע ארבייט — האט ער א זאג געטאן — האט איהר, רעכט איך, בעדארפען פערברענגען אייער האני-חודש אויף דעם קראטער פון א פייער-בארג.... א נישט חלילה דאך איך קיין צינד-העלצלעך נישט סטייען.

מיר האבען זיך אראפגעלאזט אונטען און בעשטעלט טיי.

אין א ווילע ארום האט זיך און אונז אנגע-שלאסען מאריא.

נישט קוקענדיג אויף דער מידקייט און די שווערע איבערלעבענישען, האט זי אויסגעזעהען צוי-בערהאפט.

מיט איהר דערשיינונג האט, דאכט זיך, דער גאנצער זאל אויפגעשיינט און אויפגעלויכטען.

אפילו ביל האט זיך נישט איינגעהאלטען, און איז אויפגעשפרונגען פון שטול מיט אן'ענטציקונגס-אויסרוף....

שטיל שפרייזענדיג איבערן טעפיך, איז צוגעקו-מען א לאקעי און דערלאנגט אויף א טאץ א וויזיט-קארטעל:

„חשאררוש גארדאן".

אין א מינוט שפעטער האט דער בעריהמ-טער אדוואקאט, דער בן-יקיר פון דער קאנסער-וואטיווער פארטיי, הייס געדריקט אונזערע הענד.

— איהר דארפט מיר נישט צו דערצעהלען, איך שטויס זיך אליין אן, וואס עס איז פארגעקו-מען, — האט ער געטענהט שמייכלענדיג — איך האב בסך הכל צעהן מינוט פרייע צייט, און ווי-אזוי מען בעסאלט גולנישע שיפען ווייס איך אויף אזוי-פיעל, איך זאל קאנען בערעכטיגען אייער האנדלונג. חוץ דעם האב איך אין קארידאר בע-געגענט ווילטאנען, און דעם עיקר האט ער מיר שוין דערצעהלט.

— אך, דארט איז ער גאר! — האב איך בע-מערקט—מיר האבען אויף איהם געווארט צום טיי, און נישט געוואוסט, וואו ער איז נעלם געווארען.

גארדאן האט א שאקעל געטון מיט'ן קאפ.

— טרינקט טיי אהן איהם. ווילטאן איז זעהר א גוטער אויסשפירער אגענט, אבער מחוץ זיין בערוף, איז ער א זעהר שעמעוודיגער און נארי-שעוואטער פערשוין. איבעריגענס, — האט גארדאן צוגעגעבען שמייכלענדיג—האט ער מיך געבעטען כ'זאל אייך איבערגעבען זיינע הארציגסטע גרא-טולאציעס...

— גראטולאציעס? — האב איך פער'חידושט איבערגעפרעגט—מחמת וואס, אייגענטליך...

גארדאן האט פאמעליך גענומען דאס שע-לעכעל טיי, וואס מאריא האט איהם דערלאנגט.

— מיט פופציג טויזענד פונט! איך מיין — האט ער געזאגט—בריהענדיג זיך מיט'ן הייסען געטראנק.

— דאס איז א גאנץ נישקשה'דיגע סומע, און זי איז אייך, האפענטליך, צו-ניץ-קומען.

איך האב געקוקט אויף איהם, גארנישט פערשטעהענדיג.

נאך דער רייה נאך האט ער יעדערען פון אונז בעטראכט, שמייכלענדיג מיט די אויגען פון הינטער האלב-אראפגעלאזטע ברעמען.

— איהר געדענקט דאך אוודאי, מיסטער בערמאן, אז מילפארד האט איבערגעגעבען דעם געריכט א גרויסען בלויען קאנווערט? דער דא-זיגער קאנווערט איז געווען אדרעסירט צום נא-טאר כארספאל. אלזא, אין אט א דעם קאנווערט איז געלעגען דער ווידוי נאטאנס און זיין צוואה. ער האט אייך איבערגעלאזט זיין גאנץ פערמעגען.

איך האב אזש אויפגעשפרונגען פון שטול.

גאט מיינער! — האב איך אויסגערופען — איהר שפאסט?

גארדאן האט א שאקעל געטון מיט'ן קאפ.

— שפאסען שפאס איך נאר אין פארלאמענט...

— אבער ווי אזוי איז עס מעגליך?

— אויף וויפיל איך פערשטעה—האט מיך אי-בערגעשלאגען דער אדוואקאט, — אייער דער-מארדעטער פריינד האט פשוט געהאט אזא אויס-רעכנונג. קודם כל האט ער גערעכענט, אז מ'וועט אייך אומברענגען פון דער וועלט נאך איידער עס וועלען אדורך די דריי וואכען. אין דעם דאזיגען פאל האט פראדא'ס גאנצען פערמעגען געזאלט ירש'ענ'ען מאריס פריימאן, אלס זיין נאהענטסטער קרוב. דאס האט נאטאן משמעות נישט געוואלט דערלאזען, מחמת ער האט געהאלטען פריימאנען פאר אן'אויסוואורף און א פעררעטער. ער האט בפרטיות געשילדערט זיין גאנצע פערגאנגענהייט, בעשריבען בגנוי, ווי ער האלט מיט זיינע גע-שעפטען, און אוועקגעשיקט דאס אלץ אין א פער-זיגעלטען קאנווערט צו כארספאל'ן מיט דער בקשה צו עפענען נאר אין דעם פאל פון טויט. אויב מ'וואלט אייך דערהרגעט, וואלט כארספאל געע-פענט דעם פאקעט, און דערזעהענדיג, אז דער אמת'ער נאטאן לעבט, וואלט ער נישט דערלאזט אז פריימאן זאל קומען צו דער ירושה. ווען נא-טאן וואלט שפעטער דערפיהלט, אז זיין לעבען דראהט נישט קיין סכנה וואלט ער ווידער דער-שינען אין לאנדאן, און זיך צוריק אריינגעצויגען אין זיין וואוינונג.

— אבער די צוואה!? — האב איך אויסגע-רופען — די צוואה??

(פארטזעצונג קומט).

דאס לאדזשער לעבען

25 אויגוסט
זונטאג
זון-אויפגאנג 4.23
זון-אונטערגאנג 6.55
יט אב תרפ"ט

מיליטערישע רעגיסטראציע

פון יונגע-לייט, וואס זענען געבוירען געוואָרען 1911

(יי) דעם 10 סעפּטעמבער הויבט זיך אָן די רעגיסטראַציע פון יונגלייט, וועלכע זענען געבוירען געוואָרען אין יאָהר 1911. די רעגיסטראַציע קומט פאָר פון 8 פריה ביז 3 נאָכמיטאָג אין מיליטערישען ביוראָ אויף פּיעטרקאָווער 112, לויט פאָלגענדען סדר:

10 סעפּטעמבער — אַלע וואָס וואוינען אין 1-טען קאָמיסאַריאַט אויף די אותיות:

A B C D E F G

און 7 קאָמיסאַריאַט אויף די אותיות:

A B C D E F

11 סעפּטעמבער — 1 קאָמיסאַריאַט:

H CH I J K L Ł

און 7 קאָמיסאַריאַט:

G H CH I J K

12 סעפּטעמבער — 1 קאָמיסאַריאַט:

M N O P R S

און 7 קאָמיסאַריאַט:

L Ł M N O P

13 סעפּטעמבער — 1 קאָמיסאַריאַט:

Sz T U W Z Ż

און 7 קאָמיסאַריאַט:

R S Sz T U

14 סעפּטעמבער — 2 קאָמיסאַריאַט:

A B C D E F G H CH I J K L Ł M N

און 7 קאָמיסאַריאַט:

W Z Ż

16 סעפּטעמבער — 2 קאָמיסאַריאַט:

O P R S Sz T U W Z Ż

און 8 קאָמיסאַריאַט:

A B C D E F G

17 סעפּטעמבער — 3 קאָמיסאַריאַט:

A B C D

און 8 קאָמיסאַריאַט:

H CH I J K L Ł M

18 סעפּטעמבער — 3 קאָמיסאַריאַט:

E F G

און 8 קאָמיסאַריאַט:

N O P R S Sz

19 סעפּטעמבער — 3 קאָמיסאַריאַט:

H CH I J K

און 8 קאָמיסאַריאַט:

T U W Z Ż

20 סעפּטעמבער — 3 קאָמיסאַריאַט:

L Ł M N O

און 9 קאָמיסאַריאַט:

A B C D E F G CH I J K L

21 סעפּטעמבער — 3 קאָמיסאַריאַט:

P R

און 9 קאָמיסאַריאַט:

Ł M N O P R S Sz T U W Z Ż

23 סעפּטעמבער — 3 קאָמיסאַריאַט:

S Sz

און 10 קאָמיסאַריאַט:

A B C D E F G H CH I J K L Ł M

24 סעפּטעמבער — 3 קאָמיסאַריאַט:

T U W

און 10 קאָמיסאַריאַט:

N O P R S Sz T U W Z Ż

25 סעפּטעמבער — 3 קאָמיסאַריאַט:

Z Ż

און 11 קאָמיסאַריאַט:

A B C D E F G H I J

26 סעפּטעמבער — 4 קאָמיסאַריאַט:

A B C D E F G

און 11 קאָמיסאַריאַט:

K L Ł M N O P

27 סעפּטעמבער — 4 קאָמיסאַריאַט:

H CH I J K L Ł

און 11 קאָמיסאַריאַט:

R S Sz T U W Z Ż

28 סעפּטעמבער — 4 קאָמיסאַריאַט:

M N O P R S

און 12 קאָמיסאַריאַט:

A B C D E F G H CH I J K L Ł M

30 סעפּטעמבער — 4 קאָמיסאַריאַט:

Sz T U W Z Ż

און 12 קאָמיסאַריאַט:

N O P R S Sz T U W Z Ź

1 אָקטאָבער — 5 קאָמיסאַריאַט:

A B C D E

און 13 קאָמיסאַריאַט:

A B C D E F G H CH I J K

2 אָקטאָבער — 5 קאָמיסאַריאַט:

F G H CH

און 13 קאָמיסאַריאַט:

L Ł M N O P R S

3 אָקטאָבער — 5 קאָמיסאַריאַט:

I J K

און 13 קאָמיסאַריאַט:

Sz T U W Z Ż

4 אָקטאָבער — 5 קאָמיסאַריאַט:

L Ł M N O P

און 14 קאָמיסאַריאַט:

A B C D E F G

5 אָקטאָבער — 5 קאָמיסאַריאַט:

R S Sz T

און 14 קאָמיסאַריאַט:

H CH I J K L Ł

7 אָקטאָבער — 5 קאָמיסאַריאַט:

U W Z Ź

און 14 קאָמיסאַריאַט:

M N O P R S

8 אָקטאָבער — 6 קאָמיסאַריאַט:

אַלע אותיות.

און 14 קאָמיסאַריאַט:

Sz T U W Z Ź

יעדער וואָס מעלדעט זיך, דאַרף זיין געמאָלדען אין לאָדז און האָבען מיט זיך: 1) אַ פּאַס אָדער אַ געבורטס-מעטריקע צוזאַמען מיט אַ אידענטישקייט-צייגניש; 2) אַ שול-צייגניש. האַנדווערקער מוזען אויך מיט זיך האָבען אַ צעך-צייגניש.

צו דער רעגיסטראַציע דאַרפען זיך אויך שטעלען אַזעלכע פרעמדע, וואָס קענען זיך נישט אויסלעגיטימירען מיט אָנגעהעריגקייט צו אַ פרעמדער מלוכה.

פּוילישע בירגער, וואָס וואוינען אין אויסלאַנד, מוזען זיך רעגיסטרירען ביים ענטשפּרעכענדען קאָנסולאַט.

פון מארגען אן ווערט צוריקגעשטעלט דער אלטער טראמוואי-טאריף

איבערזעצען זיך וועט קאסטען מיט 5 גראשען טייערער

דאָנערשטאָג דעם 22. ד. ח. איז פאָרגעקומען אַ פערוואַלטונג-זיצונג פון דער לאָדזער טראַמוואַי-געזעלשאַפט.

די פאָרשטעהער פונ'ם מאַגיסטראַט האָבען אויף דער זיצונג, אין דער פראַגע וועגען דעם געהעכערטען טאַריף, געהאַלטען אויספיהרליכע פאָרטראָגען און דערוויזען, אַז די טאַריף-העכערונג האָט קיין געזעצליכען און פאָרמעלען גרונד נישט, זיי האָבען אָנגעוויזען אויף די פּראָטעסטען מצד דער בעפעלקערונג, אויף די הונגער-ביודזשעטען פון דער אַרבייטער-מאַסע אויף וועלכער די העכערונג פאַלט צו לאַסט א. ד. ג.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז פון מאָנטאָג אָן וועט אַ בילעט איבערצוזעטצען קאָסטען 5 גראָשען טייערער ווי אַ נאָרמאַלער.

אַזוי אַרום האָט די ענערגישע אַקציע פונם מאַגיסטראַט געבראַכט דעם געוואונשענעם רעזולטאַט

מ'האט געדרייט די מאשינדלעך

און אנגעפיפען לאדז אויף 50 טויזענד זלאטעס

אין לאָדזער אויספאָרשונגס-אַמט איז אַריינגעפלאָסען אַן אָנקלאַגע פון עטליכע ערנסטע לאָדזער סוחרים געגען אַ געוויסען שמעון שטערן (זאַקאָנטנאַ 28) און שלמה זינגער (בענעדיקטאַ 32).

שטערן האָט מיט אַ קורצער צייט צוריק געקויפט עטליכע מאַשינען אויף אויסצואַרבייטען טריקאָטאַזש. צו דעם געשעפט האָט ער צוגעצויגען אַלס שותף זיין שוואָגער, שלמה זינגער, וועלכער האָט געהאַט אין די סוחרישע ספערען אַ זעהר גוטען שם.

די שותפים פלעגען קויפען גאַרן אויסצואַרבייטען טריקאָטאַזש און דעקען מיט פּראָווינצער וועקסלען, ווי אויך מיט וועקסלען פון אַ געוויסען פנחס שמולעוויטש (בענעדיקטאַ 59).

ווען אַלע שמולעוויטשעס וועקסלען זענען געגאַנגען צו פּראָטעסט, און מען האָט זיך דערוויסט, אַז שמולעוויטש איז אַרויסגעפאָהרען קיין אַרגענטינאַ, האָבען די סוחרים פאָרגעלעגט די שותפים שטערן און זינגער, זיי זאָלען אויסשטעלען אויף אַ וויטערען טערמין זייערע אייגענע וועקסלען.

די שותפים האָבען מסכים געווען.

מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק זענען די שותפים ערגיץ נעלם געוואָרען. די קרעדיטאָרען האָבען זיך איינגיכען דערוואוסט, אַז זיי זענען אַרויסגעפאָהרען קיין האָלאַנד און פון דאָרט קיין אַרגענטינאַ, פאַר'ן אַוועקפאָהרען האָט שטערן נאָך בעוויזען צו פערקויפען דאָס מעבעל און די מאַשינען, וועלכע זענען נאָך אַפילו נישט געווען בעצאָהלט.

איינגיכען איז אויך פעסטגעשטעלט געוואָרען אַז אַלע פּראָווינצער וועקסלען, מיט וועלכע די שוואָגערס האָבען געצאָהלט זענען געפעלשטע

דער היזק פון די לאָדזער סוחרים בעטרעפט 50.000 זל.

ווי מיר דערוויסען זיך האָבען די געליטענע לאָדזער סוחרים בעשלאָסען אַרויסצושיקען קיין האָלאַנד אַ ספּעציעלען דעלעגאַט, כדי צו כאַפּען די שווינדלער.

די אויספאָרשונגס-מאַכט האָט אויך אונטערנומען שריט דערצו.

▪

דער דעלעגאַט מצד די געליטענע סוחרים ה' ר. האָט זיך באַלד אויף דער פּויליש-דייטשער גרעניץ דערוואוסט, אַז צווישען די, וועלכע זענען אַריבער די גרעניץ די לעצטע צייט, איז פערנאָטירט שמעון שטערן, אָבער זינגער איז נישט נאָטירט.

אין אַמסטערדאַם האָט ה' כ. זיך געווענדעט מיט עמפּפעהלונגס-בריף פון דעם לאָדזער אויספאָרשונגס-אַמט צו דער אַמסטערדאַמער פּאָליציי.

מען האָט אַדורכקאָנטראָלירט אַלע אַמסטערדאַמער האָטעלען, און דערגאַנגען, אַז זיי זענען דעם 7 אויגוסט פונ'ם האָטעל „לאָיד", מיט דער שיף פון דערזעלבער לאָיד-געזעלשאַפט אַרויסגעפאָהרען קיין בוענאָס-איירעס. די שיף הייסט „פלאַנדריאַ". זינגער איז אויך צווישען די פּאַסאַזשירען פון „פלאַנדריאַ" נישט אָנגעמערקט. מען רעכענט, אַז ער פאָהרט אונטער אַ פרעמדען נאָמען, אויף אַ פרעמדען פּאַס.

דערווייל איז מען אויך דאָ געוואויר געוואָרען, אַז די צוויי „פויגעל" זענען דעם 5 ד. ח. געוועזען אין בערלין. זיי האָבען פון דאָרט געשריבען דער פאַמיליע זייערער אין לאָדז, אַז זיי פיהלען זיך גוט, בערלין געפעלט זיי, און זיי דאַנקען גאָט פאַר דער גאַנצער געשיכטע, וועלכע האָט געפיהרט דערצו, אַז זיי וועלען ענדליך זעהען אַ וועלט פאַר זיך...

ווי מיר דערוויסען זיך, האָט שטערן פערקויפט נישט אַלע מאַשינען, נאָר איינע מיטגענומען מיט זיך קיין אַרגענטינאַ אויף „אולי ירחם" טאָמער וועט מען ברויכען צוצואַרבייטען.

קאמף מיט'ן יקרות

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אַלץ-שטייגענדען יקרות, האָט דאָס אינערן מיניסטעריום אַרויסגעשיקט צו אַלע וואָיעוואָדסטוועס צירקולאַרען וועגען אונטערנעהמען אַ שטאַרקען קאַמף מיט דער ליכוואָ. אין ספּעקולאַציע, וועגען פערשטאַרקען די טעטיגקייט און אויפזיכט פון די פּרייזען-קאָמיסיעס א. ד. ג.

שטראף פאר בענוצען פרויען צו נאכט-ארבייט

אויף קעסטענבערג'ס פאבריק

(וו) דער לייטער פון קעסטענבערג'ס פאַבריק, הענריק קעסטענבערג, איז צוגעצויגען געוואָרען דורכ'ן אַרבייטס-אינספּעקטאָר צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר בענוצען פרויען צו נאַכט-אַרבייט אין דער פאַבריק.

דאָס אַרבייטס-געריכט האָט קעסטענבערג'ן פערמשפּט צוליב דעם, וואָס דאָס איז שוין נישט דער ערשטער פאַל, אויף 1000 זלאָטיס שטראָף אָדער 3 חדשים אַרעסט און 100 זלאָטיס געריכטס-קאָסטען.

שטראף פאר ארבייטען 12 שעה א טאג

(וו) פאַר בעשעפטיגען אַרבייטער צו 12 שעה אַ טאָג האָט דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט דעם פאַבריקאַנט משה אָפּמאַן, בענעדיקטאַ 17

דאָס אַרבייטס-געריכט האָט אָפּמאַכ'ען פערמשפּט אויף 100 זלאָטיס שטראָף אָדער 10 טעג אַרעסט.

ארבייטערין דערהרג'עט פון א מאשין

(2) נעכטען איז אין דעם גוט פּיעטריקאָוו, הינטער לאָדז פאָרגעקומען אַ שרעקליכער פאַל.

אַ 22-יעהריגע אַרבייטערין יאַניגאַ לוקאַמסקאַ איז צוגעגאַנגען נאָהענט צו אַ מאַשין, וועלכע איז געווען אין גאַנג. פּלוצלינג האָבען די רעדער אַריינגעצויגען די אַרבייטערין אין דער מאַשין און איידער מ'האָט בעוויזען זיך אַרומצוקוקען האָט די מאַשין געהאַט בוכשטעבליך צוקוועטשט די אַרבייטערין און זי איז געבליבען טויט אויפ'ן אָרט.

פאבריק-שרפה

אין דער רייסעריי פון גאָטליבאָווסקי, סענאַטאָרסקאַ 25 האָט נעכטען אויסגעבראָכען אַ שרפה, די אַרויסגערופענע פייערלעשער האָבען אין משך פון אַ האַלבער שעה דאָס פייער אָפּגעלאָשען.

א לעבעדיגער פאקעל

די 37-יעהריגע מיכאַלינאַ טילאַק, אַ פרוי פון אַן אַרבייטער (בושעזשינער 56) האָט, בעת'ן אָנצינדען די פּרימוס-מאַשינקע פערנאָסען אַביסעל נאַפט און אין איין רגע האָבען זיך אָנגעצונדען אויף איהר די קליידער. צום גליק זענען אָנגעלאָפען באַלד די אַרומיגע און פון די אומגליקליכער אַראָפּגעריסען די קליידער.

די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט זי אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

א ווינדמיהל אפגעברענט פון א דונער

(2) אין שטעטעל קלעטשעוו האָט אַ דונער אַריינגעשלאָגען אין דער ווינדמיהל פון סטאַניסלאַוו נאַקרענצקי. די גאַנצע מיהל איז פולשטענדיג אָפּגעברענט געוואָרען.

מ'זוכט מיטלען געגען קריזיס

מעמאָריאַל פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער צום האַנדעלס-מיניסטער

(—) פרייטאָג האָט דער האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי אויפגענומען אַ דעלעגאַציע פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער.

די דעלעגאַציע האָט איבערגעגעבן דעם האַנדעלס-מיניסטער אַ מעמאָריאַל וועגן דעם קריזיס אין דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע, און וועגן די מיטלען, וואָס דאַרפֿן אָנגענומען ווערן כדי אָפּצושוואַכן דעם קריזיס צו לינדערן.

אין מעמאָריאַל ווערט אָנגעוויזן אויף דער לאַגע, וואָס האָט זיך געשאַפֿן נאָך דער מלחמה אין צוזאַמענהאַנג מיטן פֿערלירן דעם רוסישן מאַרק און דעם קאָלאָסאַלן מאַנגעל אין אומזיסט-קאַפּיטאַליע.

דער מעמאָריאַל ווייזט אָן, אַז די הילף, וואָס דאַרף געגעבן ווערן דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע וועט נישט זיין נאָר לטובת לאָדז, נאָר לטובת דער גאַנצער מלוכה.

די דעלעגאַציע האָט אויך געבעטן, אַז ביים שליסן דעם פויליש-רומענישן האַנדעלס-אָפּמאַך זאָלן גענומען ווערן אין אַכט די אינטערעסן פון דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע. ווייל רומעניען איז אַ זייער וויכטיגער אָפּזאַץ-מאַרק פאַר לאָדזער טעקסטיל-סחורות.

אַלס ענטפער האָט דער האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי ערקלערט, אַז צוליב דעם, וואָס דער קריזיס אין דער אינדוסטריע שטעהט אין ענגן צוזאַמענהאַנג מיט דער נישט-גענוגענדער קאָנסום-צייט-קראַפֿט פון דער דאָרפֿישער בעפעלקערונג, וועט די רעגירונג אונטערנעהמען אין דער נאָהענטסטער צייט געהעריגע שריט, כדי די פרייזן פון אַגראַר-אַרטיקלען צו ברענגען צו דער געהעריגער נאָרמע.

באַנקראָט פון דער אַקציען-געזעלשאַפֿט „ס. ראָזענבלאַט"

איז בעטראַכט געוואָרן אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער האַנדעלס-געריכט

(ח) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האַנדעלס-געריכט איז בעטראַכט געוואָרן די ביטע פון דער פירמע וואָלף ערלבוים, אין לאָדז, וועגן ערקלערן „אַנ'אוּפּאַרלאַשטש". דער אַקצ. געז. ראָזענבלאַט", קאַ אַ 36. די פירמע ערלבוים האָט אַ וועקסעל פון דער אַקצ. געזעלשאַפֿט אויף זעקס טויזנט דאָלאַר. דער וועקסעל איז געווען פעליג דעם 9-טען פעברואַר, נישט קוקענדיג אויף אַלע מאָהנונגען, האָט די אַקציען-געזעלשאַפֿט דעם וועקסעל ביז היינט נאָך נישט געצאָהלט.

דער בעפולמעכטיגטער פון דער פירמע ערלבוים, אַדוו. ניפּפּע האָט אויך אָנגעוויזן, אַז די אַקצ. געז. האָט לאַנגירט איהר רויה-מאַטעריאַל אין אַ לאַגער אונטער אַן אַנדער נאָמען, און דאָס גאַנץ ווערט פערקויפט אין דער „וואַראַנט-באַנק".

ווען דאָס געריכט איז צוגעטרעטן מעריטאָריש צו בעטראַכטן דעם דאָזיגן ענין, האָט דער האַנדעלס-ריכטער ברוגאַן בירערמאַן, וועלכער איז גראָד געווען בייזיצער ביי דעם פּראָצעס ערקלערט, אַז היות ווי איהם קומט אויך געלד ביי דער אַקצ. געזעלשאַפֿט ס. ראָזענבלאַט, בכן איז ער דאָך פֿערינטערעסירט אין דעם אויסגאַנג פון פּראָצעס, דעריבער זאָגט ער זיך אָפּ צו זיין ריכטער אויף דער דאָזיגער זיצונג.

דאָס געריכט האָט נאָך אַ בעראַטונג בעשלאָסן אָפּצונעהמען דעם פּראָצעס פון דער וואָקאַנדע.

אויף דערזעלבער זיצונג פון האַנדעלס-געריכט איז בעטראַכט געוואָרן די ביטע פון „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ", וועגן פערזיכערן איהר די סומע פון 2 פּראָטעסטירטע וועקסלען פון דער אַקצ. געז. ס. ראָזענבלאַט אויף אַ סומע פון 469.261 דאָלאַר, צאָהלבאַר דעם 26-טען יולי 1929.

די דאָזיגע וועקסלען זענען אויסגעשטעלט דורך דער אַקצ. געזעלשאַפֿט ס. ראָזענבלאַט און זשירירט דורך יוזעף ראָזענבלאַט און סאַמועל טיר-קאָטשינער. די דאָזיגע סומע האָט די „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ" אויסגעצאָהלט אויסלענדישע פירמען, צוליב די גאַראַנטיעס וואָס זענען בשעתו געגעבן געוואָרן פאַר דער אַקצ. געזעלשאַפֿט ראָזענבלאַט.

דער בעפולמעכטיגטער פון דער באַנק, אַדוו. וואָטשיצקי בעט דאָס געריכט צו צושפּרעכן די 467,261 דאָלאַר אָדער 4.158.629 זל. מיט 10 פּראָצענט און ערלויבן אַרויפצושטעלן אַן אַ"ף דער היפּאָטעק מיט אַ סומע פון 800 טויזנד דאָלאַר.

דאָס געריכט האָט בעשלאָסן צו צושפּרעכן פון דער פירמע ראָזענבלאַט די דערמאָהנטע סומע מיט 70 טויזנד זלאָטעס געריכטס-קאָסטען און פערזיכערן די סומען אויף די היפּאָטעקן פון די הייזער פון דער פירמע ראָזענבלאַט.

א מיאוסע מעשה מיט 2 דעזערטירן

מ'האָט זיי געשמידט אין קייטען און געבראַכט קיין לאָדז

פון טאָמאַשאָוו מעלדעט מען וועגן פאָלגענדן פאַרפאַל מיט צוויי לאָדזער דעזערטירן:

אַרום צעהן אַ זייגער אין אָוונט האָבן צוויי פערזאָן אין מיליטער-קליידונג פערהאַלטן די אַ-דורכפאָהרענדע קאַרעטקע פון דער זאַוואַדזקי אין וועלכער עס איז געזעסן דער ריזשער-נע האַקטאָר פון דער קראַנקען-קאַסע ד"ר העדין, און האָבן איהם נעפּרובט אַרויסוואַרפן צוזאַמען מיטן שאָפער און אַליין פערנעהמען די קאַרעטקע. אויף דעם אַלאַרם איז אָנגעלאָפן אַ פּאָליציאַנט.

די אָנפאַלער האָבן זיך געוואָרפן אויפ'ן פּאָליציאַנט און איהם געפּרובט ענטוואָפענען. עס האָט אויסגעבראָכן אַ געשלעג, בעת וועלכען די זעלנער האָבן גענומען דעם פּאָליציאַנט 4 וואונדן אין קאָפּ מיט פאַנגעטן און נאָכדעם זענען די זעלנער אַוועקגעלאָפן.

דער דאָקטאָר האָט ערטיילט דעם פערוואונדעטע פּאָליציאַנט שימאַנסקי, די ערשטע הילף און איהם אָפּגעפיהרט אַהיים.

וועגן דעם גאַנצן ענין האָט מען באַלד מיטגעטיילט דער זשאַנדאַרמעריע, וועלכע האָט אָנגעהויבן נאָכיאָגן די זעלנער. עס איז געלונגען זיי באַלד צו פערהאַלטן.

עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז דאָס זענען 2 זעלנער-דעזערטירן פונ'ם לאָדזער 31 פ. פּולק פון קאַניאָווער שיסער, וואַצלאַוו פייפער און ברוגאַ אַלפרעד שוואַרצבאַך.

ביידע האָט מען איבערגעשיקט אונטער אַ שאַרפער עסקאָרטע קיין לאָדז צו דיספּאָזיציע פון דער מיליטער-מאַכט.

א דרייסטע גנבה אין א צוג

די גע'גנב'עטע סחורה האָט מען געפונען, די גנבים זוכט מען

נעכטען ביינאַכט האָבן אומבעקאַנטע גנבים אויסגעפיהרט אַ דרייסטן אָנפאַל אויף אַ צוג, וועלכער איז געגאַנגען פון לאָדז קיין קאַליש.

איינער פון די פּאַקקבאַמטע אין ווידזעוו האָט בעמערקט, אַז די טיר פון איין וואַגאָן איז אָפען און אָפּגעריסן און איינגענומען אין וואַגאָן איז לעדי. עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרן, אַז אין וואַגאָן זענען געווען 3 באַלעמס רימענס צו מעבעל, וועלכע זענען געווען אָנגעגעבן אויף'ן נאָמען פון הירשאָוויטש אין בענדין און 2 קאַסטען ציגאַרן געווען.

די באַלדיגע אויספאָרשונג האָט בעוויזן, אַז די גנבים האָבן איבערגעוואָרפן דאָס געגנבעטע אין אַ נאַנדערן צוג, מען האָט באַלד בעפוילען צו רעווידירן אַלע משאות-צוגן און אַנדזשעיעוו און מען האָט פּאַקטיש אין איינעם פון די וואַגאָנען געפונען די גאַנצע גנבה.

נאָך די גנבים האָט מען אונטערגענומען אַ געיעג.

א קאַטאַסטראָפע ביי כאָינע

די איינוואוינער פון כאָינע האָבן זיך שוין עטליכע מאָל געווענדעט צו דער שטעטישער און צו דער באַהן-מאַכט מיט אַ בקשה צו פערזיכערן דעם דורכפאָהר אויף זשגאָווסקא גאַס, וואו עס זענען שוין פאָרגעקומען עטליכע אומגליקס-פאַלען. ביז איצט איז אין דער הינזיכט גאָרנישט אונטערגענומען געוואָרן, און נעכטען איז ווידער פאָרגעקומען אַ קאַטאַסטראָפע: אַ לאַסט-צוג פון לאָדז-קאַלישער האָט זיך וואָקזאַל ביים דורכפאָהר צוזאַמענגעשטויסן מיט אַ פוהר.

די פוהר איז צושמעטערט געוואָרן אויף שטיקער, דאָס פערד דערהרגעט אויפ'ן אָרט און דער פוהרמאַן איז על פי נס נאָר שטאַרק צושלאָגען געוואָרן, ווייל עס האָט איהם בעצייטענס אַרויסגעוואָרפן פון דער פוהר.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.

פאַרלעצטע געזעגנונגס-פאָרשטעלונגען פון דעם בעליבטען אַרטיסט

מ. לאַמפּע און פ. מענדעלעוויטש

היינט, זונטאָג, ד. 25-טן, 9 אָוונט פּרייזן פון 50 גר. ביז 2 זל.

די שטאַרק-אויסגענומענע פּיעסע

ליבע און חוב

אין 4 אַקטען פון ל. קאָבּרין. הויפּט-ראָל ספּיעלט — מ. לאַמפּע

מאָנטאָג, דעם 26-טען, 9 אָוונט — פּרייזן פון 50 גר. ביז 2 זל.

מאַריס לאַמפּע אין זיין קונסט-ראָל אַלס

טוביה דער מילכיגער

אין 4 אַקטען פון שלום-עליכם.

הויפּט-ראָל „טוביה" — מ. לאַמפּע.

דינסטאָג, דעם 27-טען, 9 אָוונט

צו פּאָפּולערע פּרייזן צום 2-טען מאָל

דאָס מייסטערווערק פון די גר. וועלט-ביהנעס

מאָטקע גנב

אין 3 אַקטען מיט פּראָלאָג פון שלום אש.

הויפּט-ראָל „מאָטקע" — מ. לאַמפּע.

ס'נעמט אָנטייל דאָס גאַנצע פּערסאָנאַל. בילעטן צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

אַדמיניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.

זי לאָדזן, ווי ס'וואָלט געוועזן זייערס

מען פּאַקט אָבער די חברה-לייט ביי דער האַנד

פרייטאָג ביינאַכט איז פאַר'ן זיידן-לאַגער פון שלמה לאַנדאַו (פּיעטריקאָווער 42) צוגעפאָהרן אַ ריקשאַ און צוויי פערזאָן האָבן אָנגעלאָדן אויף דער ריקשאַ שטיקער זיידענס, וועלכע זיי האָבן געטראָגן פונ'ם געוועלב. אויף דעם אַלעם האָט קיינער קיין אַכט נישט געלעגט. עס איז אָבער גראָדע דורכגעגאַנגען אַ'אַגענט פונ'ם אויספאָרשונגס-אַמט, וועלכען עס זענען עפּעס געווען פערדעכטיג די פּנים'ער אַז דער אופן ווי די לייט האָבן געלאָדן די סחורה. ער האָט מיטגערופן אַ פּאָר פּאָליציאַנטן. מען האָט די צוויי חברה-לייט פערהאַלטן און עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז דאָס זענען טוביה רובין און שמואל בערנשטיין, וועלכע מען האָט שוין נישט איינמאָל בעשטראָפט פאַר גנבות.

אַמטליכע איבערגרופּירונגען

בעשטימט א נייעם שטעטישן סטאַראָסטאַ

ווי מיר דערוויסן זיך, האָט וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט בעקומען פונ'ם אינערן-מיניסטער אַ צירקולאַר, לויט וועלכען דער ביז-איצטיגער שטעטישער סטאַראָסטע ווערט בעפרייט פון זיין אַמט און בעשטימט אַלס סטאַראָסטע פון פּיעטריקאָווער פּאָוויאַט אַלס שטעטישער סטאַראָסטע אין לאָדז ווערט בעשטימט דער ביז-איצטיגער לייטער פון דער אַדמיניסטראַטיווע אָפּטיילונג אין דער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט ה' ריכראַלעוויטש.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, האָט וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט בעשטימט אויפ'ן אָרט פון ה' ריכראַלעוויטש אַלס לייטער פון דער אַדמיניסטראַטיווע אָפּטיילונג: דעם ביז-איצטיגן פערטרעטער פונ'ם לייטער ה' טימיניעצקי. און דעם ביז-איצטיגן סטאַראָסטע פון פּיעטריקאָווער פּאָוויאַט ה' קאָטשינסקי איז בעשטימט געוואָרן אַלס לייטער פון דער זעלבסטפערוואַלטונגס-אָפּטיילונג ביי דער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט. דער אַמט איז נישט געווען בעזעצט פון ווען עס איז אָפּגעטרעטן פון דעם אַמט ה' זאַקושעווסקי.

ציונ. קאָנגרעס, יוד. אגענץ און די אויפגאַבען פון דער יודישער אַרבייטערשאַפט

די פערוואַלטונג פון דער געזעלשאַפט אָוונט קורסען פאַר אַרבייטער זגערזשער 17 האָט אויסגענוצט די געלעגענהייט וואָס אין לאָדז ווייען די בעקאַנטע פּועלי-ציוניסטישע טוער די ראַטמענער פון וואַרשאַווער שטאָט-ראַט די ה"ה לעוו און בוקסבוים און האָט איינגעאָרדנעט זייערע אַ פאָרלעזונג. די פאָרלעזונג וועט פאָרקומען אויף דער אַקטועלער טעמאַ: „ציוניסטישער קאָנגרעס, יודישע אַגענץ און די אויפגאַבען פון דער יודישער אַרבייטערשאַפט".

די פאָרלעזונג וועט פאָרקומען היינט אין אָוונט אין אייגענעם לאָקאַל זגערזשער 17. אַריינגאַנגס קאַרטען בעקומט מען ביים אַריינגאַנג.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירן פאָלגענדע אַפּטייקען: וואַיטשיצקי, נאַפּיורקאָווסקי 27; דאַניעלעצקי פּיעטרקאָווער 127; אילניצקי און צימער, וואָלטשאַנסקאַ 37; ליינוועבער, פּל. וואָלנאָשטשי 2; האַרטמאַן מלינאַרסקאַ 1; קאַהאַנע אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80.

Dr. JACÓB EYCHNER

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

אל. 1. מאַי 16, טעל. 11-24

עמפּפאַנגט פון 5—7 נאָכמיטאָג.

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראַנקהייטען צוריקגעקעהרט.

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

Konstantynowska 20, telef. 35-85.

LEKARZ-DENTYSTA

P. Żytnicka-Kahanowa

Konstantynowska 9, tel. 33-53

powróciła.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

עלטערן!

דאָס געזונד פון אייערע קינדער איז אייער גרעסטער אוצר!

למען השם שיקט אייערע קינדער נור אין חדרים, אָדער שולען אין וועלכע ס'איז פאַראַן אַ שול-דאָקטאָר.

עלטערן!

חדר-שולע

אין מיטן לאַנג עקזיסטירענדע גוטן אָנגענומענעם

קינדער האָט לערנען אין פאַנשטעבנע שולען צו לערנען: חומש, רש"י, נ"ך, משניות, גמרא, חיים-פּאָעזיע, רעדען און שרייבן העברעאיש און יודישע ביכער. זעלבסט צוזאַמענגעשטעלטן, ס'ווערן אויך אָנגענומען אַנפאַנגער פון 5 יאָהר אָן, ווי ס'ווערט אין פערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך עברי, אַ שפּראַך רעליגיעזע ערציהונג! — צוגענגליכע פּרייזן!

מנהל יחיאל דוד ראָזענפעלד

פּלאַץ וואָלנאָשטשי 6 קוטער טש. 2, שם רעכטס

ד"ר מעד.

שמעון גאָלדרינג

רענטגענאָלאָגישער גאַבינעט

9 פּאָלודניאָוואַ 9, טעל. 27-64

נעמט אָן פון $11^1/_2$ ביז $2^1/_2$ נאָכמיטאָג און פון 7 — $8^1/_2$ אין אָוונט.

היינט — די חנוכת-הבית פון ערשטען הויז פון וואוינונגס-קאאפעראַטיוו „פאַראַויס“

אין שייכות מיט דעם חנוכת-הבית פון דעם הויז, וואָס איז אויסגעבויט געוואָרען דורכ'ן קאָאָפעראַטיוו „פאַראויס“, איף דער בערעק יאַבלעלאָוויטש נאָס, איז נעכטען, 6 אַ זייגער פאַרנאַכט פאָרגעקומען אין זאַל פון שטאָט-ראַט אַ פייערליכע צערעמאָניע.

היינט, זונטאָג, 10 אַ זייגער אינדערפריה, קומט פאָר אויף דער בערעק יאַבלעלאָוויטש גאַס דאָס פייערליכע איבערגעבען דאָס נייע אויסגעבויטע הויז די איינוואוינער.

היינט — אין „העלענאָוו“

אַ פערוויילונג לטובת אָרימע יתומים

(—) דאָס יתומים-הויז, זגערזשער 40, איינע פון די סימפּאַטישסטע אינסטיטוציעס ביי אונז אין שטאָט, לעבט איצט איבער אַ שווערען פינאַנציעלען קריזיס.

כדי כאָטש אויף אַ מינימום צו פערבעסערען די פינאַנצען, אָרדענט היינט איין דאָס „בית יתומים“, אַ גראַנדיעזע גאָרטען-פערוויילונג אין „העלענאָוו“, די יודישע בעפעלקערונג וועט דעריבער זיכער נישט אַרויסלאָזען די געלעגענהייט אונטערצושטיצען די ראָזינע נוצליכע אינסטיטוציע.

ספּאָרט-בעוועגונג

וועגען די רעזולטאַטען פון די פוסבאָל-מעטשעס אין לאָדז

וועגען דער מייסטערשאַפט פון „א“ קלאַס.

„הכח“ — „וו. ק. ס.“ 3:4 (1:2)

וועגען דער מייסטערשאַפט פון דער „ב“ קלאַס.

„הכח“ II — „וו. ק. ס.“ II 0:0

„קדימה“ — „ביעג“ 5:2

וועגען דער מייסטערשאַפט פון דער „צע“ קלאַס.

„שטערן“ — „קראַפט“ 1:2 (0:2)

מעלדונג

אַכטונג, לוין וועבער!

זונטאָג, דעם 25 אויגוסט, 6 אַזייגער קומט פאָר אין לוין-וועבער מייסטער פעראיין בזשעשזינער 7 אַ בעריכט-פערזאַמלונג פון דער קאָנפערענץ מיט די באַלוטער פאַבריקאַנטען, וואָס איז דעם פאָריגען מיטוואָך דעם 21 אויגוסט פאָרגעקומען.

מיט אַכטונג
די פערוואַלטונג

פון דער 7-קלאַסיגער קנאַבען-שולע פון יצחק גאָלדבערג

אין דער בעקאַנטער זייט פיל יאָהרען עקזיסטירענדער קנאַבען-שולע פון יצחק גאָלדבערג, אַלעע 1-טער מאַי (פּאָסאַושׁ-שולץ) 16, זענען לעצטענס אַדורכגעפיהרט געוואָרען גרינדליכע שנויים, כדי די שולע זאָל קאָנען בעפרידיגען די פאָדערונגען פון רעליגיעזען יודישען חנוך, און דערביי זאָלען אויך נישט ליידען אַלע וועלטליכע לימודים, וועלכע ווערען געלערנט שטרענג לויט'ן פּראָגראַם פון בילדונגס-מיניסטעריום.

עס איז צו האָפען, אַז מצד די מלמדים און לעהרער וועלען אָנגעווענדעט ווערען אַלע מעגליכקייטען, כדי צו דערהייבען די ראַזינע לעהר-אַנשטאַלט צו דער העכסטער מדרגה פון איהר אויפגאַבע, הן בנוגע דעם סדר-הלימוד, הן בנוגע דער רעליגיעזער ערציהונג, ווי אויך בנוגע דער הנהגה בנימוס ודרך-ארץ פון די תלמידים צום רוחם און מוסטער אין אונזער שטאָט.

צווישען ווילנא און וואַרשא

(ענדע פון 4-טע זייט).

קעם ביז טלאָמאַצקע און צוריק און מעהר ווי שאַרען ברענגט ער נישט.

שאַרען פשוט דערפאַר, חייל אַנשטאָט צו קעמפען און בעקעמפען דעם יודישען דלות, אַנשטאָט צו קעמפען און בעקעמפען די יודישע רעכט, און הילפלאָזינקייט, בייסט מען זיך איינע די אַנדערע די נעז צוליב אַ טאַבאַק-פושקעלע און מען מאַשט בפרהסיה די שמוציגע וועש.

אַזוי איז עס, ליידער, און דער יודישער וואַרשער געזעלשאַפטליכקייט, אין דער יודיש-וואַרשעווער פרעסע און אויך אַפילו — אין דער יודיש-וואַרשעווער ליטעראַטור.

נישט מען שאַפט, נאָר מען „פּראָדוצירט“; נישט מען קעמפט נאָר מען רייסט זיך, נישט מען אָטעמט, נאָר מען „סאָפעט“.

אָט אַזאַ איינדרוק האָט אויף מיר געמאַכט וואַרשאָ, נאָכדעם, ווי איך האָב זי נישט געזעהן צוואַנציג יאָהר, און זייענדיג אין וואַרשאָ — הויבסט אָן נאָ דשטאַרקער בענקען נאָך דער צניעותדיגער, פערהונגערטער ווילנא, ווי אויך אַפילו נאָך דער שטילער, בעשיידענער קאָוונא, וואו עס ווערען שטיל און פּאַוואָליע געשמידט די נייע רינגען צו אונזער אַלעמענס „גאָלדענע קייט“, וואָס פרץ האָט אונז אָנגעהאָנגען.

3

ד. טשאַרני.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

איינענע פּראָצאָוניע און ועמטליכע ערטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: הסלאַדקעס אויף פלאַטפוסען, קינכס ליכע פיס, גאַרסעטען א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוו.

צוריקגעקעהרט.

Grand-Kino

אָרקעסטער אונטער לייטונג פון ה' ר. קאַנטאָר.

אנהויב 5 נאָכמ. שבת און זונטאָג פון 12 ביי טאָג

פון 12—3 נאָכמיטאָג זענען די פרייזען פון 50 גר.

היינט פּרעמיערע! HARRY LIEDTKE

דערגרייכט ערפאָלג אין „אַמאַנס פון די רוסישע באַלוואַרען, פול עמאָציע און הומאָר א. נ.:

„דו, דו, מיין שטערנען“

אין די הויפּטראָלען HARRY LIEDTKE, BETTY BIRD, JOANNA HELBLING אין די הויפּטראָלען

אַכטונג, פּריזיערס און סוחרים!

קעלנישע וואַסערן

צו פאַבריקס-פּרייזען עמפּפעהלט

SKŁAD APTECZNY

J. Chanachowicz

23 Pomorska 23

עפענטליכע דאַנקזאָגונג.

מיר אונטערשריבענע דאַנקען זעהר דעם אינהאַבער פון

WINER פּענסיאָנאַט

אין גלאָוונע, נאָוואַ-וואָרכלאָוו, פאַר די בעסטע בעהאַנדלונג און ערהאָלונג. מיר ווינשען ווייטערן ערפאָלג

האָכאַכטונג צייכנען

וויינבערג, פּיעטריק. 42 גערטנער, פּיעטריק. 26

מאַשקאָוויטש, צעג. 24 אַרבאַך, נאָוואָמיעסקאַ 11

פ. ווינער, קילינסקי 120 קאַלינסקי, פּאָדזשעטשנאַ 6

Dr. med.

L. Pikielny

אורַאָלאָג

ספּעציעל אַרצט פאַר נירען בלאָזן-און האַרן - קראַנק.

NAWROT 8

tel. 19-90

עמפּפאַנגט פון 4—7 אָוו.

נעמט אויך אָן אין דער לעטשניצע „Zdrowie“ נאָוואָמיעסקאַ 3 פון $12^1/_2$ ביז 2 אַזייגער נאָכמ.

Dr. med.

H. LAJCHTER

צאָהן-כירורג

דזיאָסנע-, קין-, גימען-, און צונג-קראַנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 49-66

od $1^1/_2$—5 po pol. 4604

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאָלאָג-אַקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אָן פון 6—8 אָוועג.

DYREKCJA KOLEI ELEKTRYCZNEJ ŁÓDZKIEJ

Sp. Akc.

podaje do wiadomości, że od poniedziałku, dnia 26 sierpnia 1929 r. aż do odwołania obowiązywać będzie następująca taryfa:

1) bilet poranny, ważny od godz. 4 do 8 . . . 15 groszy

2) „ normalny „ „ „ 8 „ 23 . . . 25 „

3) „ nocny „ „ „ 23 „ 4 . . . 40 „

4) „ ulgowy dla dzieci od lat 5 do 10, uczącej się młodzieży oraz dla wojskowych od szeregowych do chorążych włącznie, ważny w godz. od 4 do 23 . 15 „

5) bilet kombinowany z prawem przesiadania na tramwaje Łódzkich Wąskotorowych Elektrycznych Kolei Dojazdowych, **lecz bez prawa powtórnego przesiadania na tramwaje Kolei Elektrycznej Łódzkiej, Sp. Akc.** . . . . . . 30 „

6) bilet do przesiadania do biletu normalnego, porannego, ulgowego, nocnego i kombinowanego . 5 „

7) bilet miesięczny normalny, ważny od godz. 4 do 23 . 30 złotych

8) „ kwartalny „ „ w dzień i w nocy . 90 „

Uwaga 1. Ponieważ bilet kombinowany daje prawo do przesiadania się tylko z pociągów Kolei Elektrycznej Łódzkiej, Sp. Akc, na pociągi Łódzkich Wąskotorowych Elektrycznych Kolei Dojazdowych i odwrotnie — z Łódzkich Wąskotorowych Elektrycznych Kolei Dojazdowych na pociągi Kolei Elektrycznej Łódzkiej, Sp. Akc., lecz nie daje prawa do powtórnego przesiadania się z jednego pociągu K. E. Ł. na drugi, ostatnie 2 wiersze p. 1 umieszczone na odwrotnej stronie biletu kombinowanego, tracą swą ważność.

Uwaga 2. Pasażerowie, którzy wykupili abonamentowe bilety poranne w cenie Zł. 1.— za 5 przejazdów, wzgl. Zł 2.— za 10 przejazdów. mogą bilety te oddawać konduktorom za zwrotem po 20 groszy za każdy niewykorzystany przejazd (nieprzedziurkowany odcinek.

Z PRAWAMI GIMNAZJUM PAŃSTWOWYCH

Żeńskie Gimnazjum

„KULTURA“

w Łodzi, Piotrkowska 85.

איינשרייבונגען אין אַלע קלאַסען נעהמט אָן דער סעקרעטאַריאַט טעגליך פון 10 ביז 1 נאָכמ. ביליגער אבצאהל!

פאַר קינדער פון מלוכה-בעאַמטע צאָהלט די מלוכה.

פאַר קינדער פון טראַמוואַי-בעאַמטע, מלוכה-און מאַגיסטראַט-בעאַמטע צאָהלען ײ בעטרעפענדע אינסטיטוציעס.

8872

א פעהיגער

יונגערמאַן

זוכט אַ פּאָסטען

אין אַ געשעפט אָדער ביי אַרבייט.כבין אַ גוטער זייד שרייבער און קען אויך טרייבען ביי זייד. ביליגער לוין אָפּערטען אונטער „M. L.“

אַ שעהן מעבלירט

צימער

פאַר 2 אָדער 3 יונגעלייט צו שלאָפען

צו צאָהלען מאָנאַטליך פּאָלודניאָווע 20 וו. 37

2. הויף, איינגאַנג לינקס.

אונאיבערשטיגען אין ערפאָלג איז האָפּמאַנ'ס

רייז-שטערקע און גלאַנץ-שטערקע

גרעסטע ריינקייט ווערט גאַראַנטירט.

איבעראַל צו בעקומען. אויסשליסליכער פערקויף

F. GLUGLA, Południowa 28, telefon 15-32

ס'ווערט בעקאַנט געמאַכט, אַז איינשרייבונגען פון שילער קומען פאָר פון 25-טען ביז'ן 31-טען אויגוסט ד. י. אין די שעה'ן פון 10—12 פאַרמיטאָג.

די נייע שילערס און די געוועזענע שילערס פון שאַקינ'ס גימנאַזיום מוזען זיך מעלדען פערזענליך און בעלעגען די דאָקומענטען.

איינטריטס-עקזאַמענס וועלען פאָרקומען דעם 1. און 2. סעפּט. 9 אַ זייגער פריה.

Dyrekcja i Zarząd

Gimnazjum Męskiego Towarzystwa Szerz. Oświaty i Wiedzy Techn. wśród Żydów

w Łodzi, ul. Pomorska 48.

אַכטונג, צייטונגס-פערקויפער!

היינט, זונטאַג, דעם 25 אויגוסט, פונקט 7 אַ זייגער אָוועגד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל וואָסכאָדניאַ 34

די יעהרליכע

גענעראַל פערזאמלונג

מיט דעם טאָג-אָרדנונג:

1) ערעפענונג; 2) וואַהל פון אַ פאָרזיצענדער צו דער פערזאַמלונג; 3) טעטיגקייטס - בעריכט; 4) קאַסע-בעריכט; 5) וואַהלען פון אַ נייע פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע.

מיר בעטען צו קומען אַלע ווי איינער.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

אַ צימער

פאַר אַן אינטעליגענטען מענש צום שלאָפען איז צו פערדינגען. — צו ערפאַהרען אויף נאַרוטאָוויטשאַ 25 וואוינונג 17.

עס ווערט געזוכט

אַנ'אַם

מיט גוטע רעפערענצען ביי י. אַלטער, לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 22.

א לערן-

יונגעל

איז נויטיג

ביים קירזשנער פּעטריקאָווער 33.

ס'ווערט געזוכט קוואַליפיצירטע מאַשין-נייערינס צו סוויטערס.

צו מעלדען זיך ביי נאַפּטולעוויטש וואָסכאָדניאַ 34 פּאַרטער.

Dr.

HELLER

[illegible]

דער סוד פון וואוקס פון די האר וויסענשאפטליך אויסגעפארשט

אַנ׳ערך 100,000 האָר געפונען זיך אויף דער הויט פון קאָפּ. לויט די געזעצן פון דער נאַטור דאַרפען זיי וואַקסען ביז צום סוף פון אונזער לע־בען טעגליך, יעדע שעה פון יאָהר אויף יאָהר. אַ ריזיגע ענערגיע איז נויטיג בכדי דאָס דאָזיגע װאונדער זאָל קענען געשעהן.

די האָר זענען די פרעכטיגסטע ציהרונג פון מענשליכען קאָפּ, זיי זענען אויסגעשטעלט א׳יף אַ סך געפאַהרען. דאָס שטאַמט דערפון, וואָס די הויט פון קאָפּ איז אַ זעהר קאָמפּליצירטער אָר־גאַן, אַז מען זאָל זיי קענען פלעגען מיט די גע־וועהנליכע קאָסמעטישע מיטלען, וואָס געפינען זיך אין געברויך.

טיילמאָל האָבען מיר צו טון מיט אַ צו שטאַר־קער פעט־אויסטיילונג פון דער הויט (שיפּען), טייל־מאָל ווידער קאָן מען בעאָבּאַכטען אַ צו שטאַר־קער אויסטיילען זיך פון פעטס (די פערגרעסע־רונג פון די פעט דריזען), עס דאַרף אויך געגנ־מען ווערען אין אַכט אַז אויף די האָר פון קאָפּ זעצט זיך אָב אַ סך שטויב. דאָס אַלעס צוזאַמען שאַפט אויף דער הויט פון קאָפּ אַ שיכט, וועל־כע מען קען לייכט אַראָפּקראַצען. עס קומט פאָר אַ געוויסע אַרט רייצונג מיט וואָס עס איז שטענ־דיג פערבונדען אַ ענטצינדונג וואָס ברענגט מיט זיך אַז די האָר הערען אויף צו וואַקסען.

דאָס אַנווענדען אין דעם פאַל אַזעלכע מיט־לען ווי פערפומירטער ספּיריטוס, דאָס גרנדליכע וואַשען דעם קאָפּ מיט זייף א.אַ.וו. איז פּשוט אַפערבּרעכען בנוגע צו אונזערע האָר. אַז עס ווערט אין דער דאָזיגער ריכטונג אַ סך געזינדיגט איז איבּ־ריג צו בעווייזען. אַלס בעווייז קען דינען גאַנצע מחנות מענשען, וואָס זענען שטאַרק בעטריבט צוליב דעם, וואָס ביי זיי פאַלען אוים די האָר, אָדער אַזעלכע ביי וועלכע די האָר זענען שוין אינגאַנ־צען אויסגעפאַלען.

נאַכדעם ווי אוניווערזיטעטס־פּראָפעסאָרען האָ־בען אַדורכגעפיהרט אינטערעסאַנטע אויספאָרשונגען אויפ׳ן געביט פון וואוקס פון האָר און קאָסמעד־טיק פון די האָר, איז פעסטגעשטעלט געוואָרען מיט דער גאַנצער זיכערקייט, אַז דאָס אַנווענדען „די סילוויקרין־קוראַציע פון די האָר און קאָפּ־פלעגע" האַלט אָפּ, אין אַ גאַנץ קורצער צייט דאָס אַרויספאַלען פון די האָר, און אַפילו די שטעלען, וואָס די האָר זענען שוין אויסגעפאַלען בעדעקען זיך צוריק מיט האָר.

אַזוי האָבען אויך דאָקטוירים פעסטגעשטעלט און די פּראַקטיק האָט פיל מאָל בעשטעטיגט, דעם פאַקט, אַז דאָס וואַשען זיך דעם קאָפּ מיט סילוויר־קרין־שאַמפּון און דאָס טעגליכע פלעגען די האָר מיט סילוויקרין־פלואיד היט אָפּ די האָר ביז צום טיפען עלטער.

די ה״ה דאָקטוירים וואָס האָבען ביז איצט נאָך נישט אויספּרובירט סילוויקרין, בעטען מיר, אַז זיי זאָלען בחנם אַרויספאָדערען אונזערע פּרעד־פּאַראַטען.

דאָס הויפּט־שטרעבען פון געעהרטען לעזער, איז זעלבסטפערשטענדליך, דאָס בעזייטיגען די שו־פען, דאָס אויספאַלען פון די האָר און דאָס צו שטאַרקע אויסטיילען פון פעטס פון אויך, אַז די שטעלען, וואו די האָר זענען שוין אויסגעפאַלען זאָלען זיך צוריק בעדעקען מיט האָר. עס איז אונ־בעדינגט נויטיג, אַז איהר זאָלט קודם־כל אינפאָר־מירט ווערען וועגען פּראָבלעם פון דעם וואוקס פון די האָר.

אויף אייער פאָדערונג שיקען מיר דעריבער אַרויס פולשטענדיג בחנם און פראַנקאָ: 1) אַ בּראָ־שור „דאָס אויספאַלען און צוריקוואַקסען פון די האָר", 2) די נייעסטע ידיעות פון פוילען — אויך מצד די מעדיצינישע קרייזען — וועגען די דער־גרייכטע פּאָזיטיווע רעזולטאַטען ביים אַנווענדען סיל־וויקרין, 3) דעם פּלאַן פון דער סילוויקרין־קוראַציע רעדאַגירט דורכ׳ן פּראָפ. ד״ר מעדיצין ליפּליאַווסקי, 4) אַ פּראָבע פון סילוויקרין־שאַמפּון.

דעריבער בעטען מיר אייך וועגען צושיקען דעם גענויען אַדרעס צו

Silvikrin-Vertrieb, Gdańsk 270
Böttichergasse 23/27.

ווי׳כטיג פאר לעטניקעס

PALMA-PATENT

אַנשטאַט זיך צו באָרגען אַ בעט אויף אַבנוץ־געלד קויפט בעסער פאַר׳ן זעלבען געלד

אַן עכט פאַטענטירט בעט מיט אַ מאַטראַץ

PALMA-PATENT וואָס איז פערזעהען מיט דער שוץ־מאַרק

פאַר וועלכען מיר גאַראַנטירען אויף 3 יאָהר.

א׳יסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל־בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל־קינדער־בעטען, קינדער־וויגעלעך,
טיש־בעטען, קינדער־בענקעלעך
טעטער־מאַס. אויף רעדלעך.

מאַטראַצען גובעלינע, שאַסקאַווע און קאַנאַדיסקע קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס

בעט.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוי ... זל., פאַלאָווע־בעט. 14 זל.

רעעלע בעהאַנדלונג. פאַבריקס־פּרייזע. טאַליבע רעפּעראַטורן.

הויפּט לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל

דער קונסט־פאָטאָגראַפישער אַנשטאַלט

„PARISIEN"

30 פראַנציסקאַנסקאַ 30

נעהמט אָן אַלערליי אויפנאַמען — פון — מצבות — אויפ׳ן — בית־החיים

צוגענגליכע פּרייזען. סאָלידע אויספיהרונג.

די אויפנאַהמען ווערען געמאַכט מיט ספּעציעלע קונסט־אַפּאַראַטען

Z PRAWAMI GIMNAZJÓW PANSTWOWYCH

GIMNAZJUM ŻEŃSKIE

Józefa Aba

w Łodzi, Zielona 10, tel. 22-12.

אָנמעלדונגען פון נייע שילערינס טעגליך פון 1—10 נאָכמיטאָג.
ביי דער שולע ווערט ערעפענט אַ פּרעבע.־שולע.

Dyrektor (–) J. AB. 8781

אָנהויב פון אונטעררישט—דעם 3. סעפּטעמבער.

מיט פולע רעגירונגס־רעכט (קאַט. A)

8־קלאַס. מעדכען־גימנאַזיום

מיט 3 פּאַראַלעל־קלאַסען A, B, C

Marja Hochstein פון

Wólczańska 23, telef. 14-27.

שילערינס ווערען איינגעשריבען אין די שול־שטונדען.

ביים גימנאַזיום קינדער־היים מיט סיסטעם פון פּראָפ. מאָנטעססאָרי

די לייטונג פון דער

7־קל. העברעאיש. קאָעדוקאַציאָנס־שולע

„יבנה"

לודז, ציגלניגה 75
טעלעפאָן 13-34

איז מודיע, אַז אָנמעלדונגען פון נייע שילער און שילערינס ווערען אָנגענומען טעגליך פון 1—9 נאָכמיטאָג. 8871
ביי דער שולע עקזיסטירט אַ מוסטערהאַפטע פּרעבעל־שולע.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od dn. 20.VIII do dn. 26.VIII 1929.

dla dorosłych:

dla młodzieży:

SZCZAPA

(ORDYNANS PEPICZEK)

jako handlarz piesków

Film osnuty na tle popularnej i rozgłośnej powieści Haseka: „Największa parada świata".

כי ימצא בקרבך איש או אשה אשר ילכו

וואָס קלערען צו געהן אין אַנ׳אַנדערע ביורא

ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר, והגד להם זאָלסטו זיי זאָגען

אַז נור אין ביורא ביים י. מאַנעלאַ רעכטסקאָנסולענט

17 פּיעטריקאָווער 17
52 זאַכאָדניאַ 52
טעלעפאָן 48-79

ווערט געוויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלע סאָרטען זאַכען, ביטעס, קלאָזולעס, זאַבעז־פּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילן. קאָרנע און ציוויל אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַציעס, אינטערצעזיעס, ספּעציאַליסט פון שותּפות־אַקטען, איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

מיט אַכטונג
י. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52.

אַכטונג!!!

איך מאַך בעקאַנט, אַז ביי מיר בעקומט מען פערשידענע אויסאַרבייטונגען פון

גאָלד, זילבער

ווי אויך פון פּלאַטין

צו מעסיגע פּרייזען.

א. קירשבוים, 31 פּיעטריקאָווער 31
רעכטס, 2־טען איינגאַנג, 1־טער שטאָק.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

... וועגערישע הויט־קראַנקה.
און מענער־שוועכע ... פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסיליום מיט ספּעציאַליסטען פון אורא־לאָגישע און נערווען־קראַנקהייטען.
קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער
הייל־קאַבינעט קאָממעטיק.

—— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוענד. ——
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
געפינט־אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדערע וואַרטע־צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

צו פערמיטען

פערשידענע

פאַבריקס־לאָקאַלען און שאַפּעס

אויף פּאָלודניאָווא 80

8818 צו ערפאַהרען ביים פּאָרטיער.

כעמישע דאַמף־וועשעריי און פאַרבעריי

„EWELINA"

האָט פון דעם 19־טען ד. ח. איינגעאָרדענט

אַ פּאַרסעזאָן רעקלאַמע־חודש

צענטראַלע: פּיעטרקאָווער 152, טעל. 64-49

זאַוואַדזקאַ 11, טעל. 66-75

אָפּטיילונגען: פּיעטריקאָווער 156
קאָנסטאַנטינער 49

כעמישע ריינינונג פון דיוואַנעס.

פאַרבען פון אַלערלעי גאַרדעראָבען אויף דויערהאַפטע קאָלירען.

טרויער־זאַכען ווערען געפאַרבט אין פערלויף פון 12 שעה.

ספּעציאַליטעט: אַרויסנעהמען פלעקען:

בעמערקונג: דאָס אַרויסנעמען פלעקען אויפן אָרט ווערען געמאַכט נאָר אין דער צענטראַלע, פּיעטריקאָווער 152

וועשערייען, וואָס בעזיצען נישט קיין אייגענע פאַרבערייען געניסען פון ספּעציעלע ראַבאַטען.

די אַנשטאַלט ווערט געפיהרט אונטער דער פּערזענליכער לייטונג פון ה׳ האַרי קאַסרילעוויטש.

דער לימוד איז דער בעוואוסטער

7־קלאַסיגער קנאַבען־שולע פון יצחק גאָלדבערג

אַלעע 1־טער מאַי (פּאַסאַזש־שולץ) 16,

הויבט זיך אָן דעם 1־טען וורושעשיען (כ״ז מנ״א הבע״ל).

איינשרייבונגען פון נייע תּלמידים קומען פאָר אין דער קאַנצעלאַריע פון דער שולע טעגליך פון 12 ביז 5 נאָכמ. דאָס לעהרער־פּערזאָנאַל פאַר די למודי־קודש פון התחלת־קריאה עברית (דרדקי) ביז חומש, רש״י, נ״ך, גמרא, תּוספות, ווי אויך לה״ק בכתב ובדבור און דקדוק, ווערט אין דעם נייעם שול־יאָהר צוזאַמענגעשטעלט פון די בעסטע פּעדאַגאָגען אין אונזער שטאָט — מלמדים מופלגים מפורסמים. דערביי וועלען אויך די למודי־חול שטרענג געפיהרט ווערען לויט׳ן פּראָגראַם פון׳ם בילדונגס־מיניסטעריום דורך די בעסטע לעהרער פאַכלייט. נע־מענדיג אין בעטראַכט די איצטיגע שווערע מאַטעריעלע לאַגע אין אונזער שטאָט, צוליב וואָס פיל ווייניגער בעמיטעלטע עלטערן, נישט קאָנענדיג שיקען זייערע קינדער אין פּריוואַט־שולען אָדער קאָנצעסיאָ־נירטע חדרים, צוליב דעם פאַר זיי צו הויכען שכר־לימוד און דעריבער זענען זיי געצוואונגען זייערע קינדער אָפּצוגעבען אין די פּאָוושעכנע שולען, ווערען פאַר די לעצטע

די פּרייזען ערמעסיגט ביז 50 פּראָצענט.

8־קל. רעליגיעזע גימנאַזיום

פון דער געזעלשאַפט

„תּורה ודרך ארץ" אין לאָדז

60 צעגעלניאַנאַ 60.

איינשרייבונגען פון נייע שילער קומען פאָר טעגליך פון 1—9 פאַרמיטאָג אין קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום, פּראָנט, 2. שט.

8756 די דירעקציע.

א ענערגישער

יונגערמאַן

מיט קויציע זוכט אַ פּאָסטען אַלס קאָמיוואָיאַזשאָר אָדער אַגענט. אָפּפערטען אָפּצוגעבען אונטער לימער „K" אין „נייעם פאָלקסבלאַט". 9796

Powrócił

Dr. med. P. Langbard

10 ZAWADZKA 10, Tel. 6-30.

Przyjmuje od godz. 9 — 1 i od 5 — 8 w.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.